

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Zemědělská fakulta
Katedra cestovního ruchu

Studijní program: 6208 T Ekonomika a management
Studijní obor: Obchodně podnikatelský

**Analýza zámku Mělník jako kulturně historické atraktivity
pro cestovní ruch**

Vedoucí diplomové práce:
PhDr. Zdeněk Vybíral

Autor:
Karolina Cedivodová

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Jméno a příjmení: **Karolina Cedivodová**

Studijní program: M 6208 Ekonomika a management

Studijní obor: Obchodně podnikatelský obor

Název tématu: **Analýza zámku Mělník jako kulturně historické atraktivity pro cestovní ruch**

Zásady pro vypracování:
(v zásadách pro vypracování uveďte cíl práce a metodický postup)

Cíl práce:

Zhodnocení přínosu a využití kulturně historických památek zámku Mělník pro cestovní ruch v regionu. Charakteristika kulturního významu, ekonomického zabezpečení, a perspektiv dalšího rozvoje památky.

Metodický postup:

1. Shromáždění a studium odborné literatury
2. Získání informací o hospodaření a marketingové strategii zámku, o jeho návštěvnosti, o spolupráci s dalšími subjekty v regionu
3. Na základě získaných dat zhodnotit dosavadní úroveň rozvoje cestovního ruchu v lokalitě
4. S využitím hodnocení doporučit možnosti zlepšení

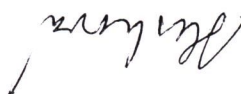
Rámcová osnova:

1. Úvod, 2. Literární přehled, 3. Řešení problematiky, 4. Metodika, 5. Provedení analýzy, 6. Diskuse, 7. Závěr, 8. Resumé, 9. Použitá literatura, 10. Přílohy.

V Českých Budějovicích dne 12. 3. 2004

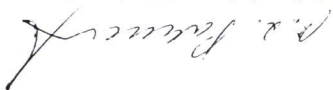
Vedoucí katedry

doc. Ing. Marie Hesková, CSc.

Děkanka

doc. Ing. Magdalena Hrabánková, CSc.

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
studijní středisko
VANČUROVA 2904 390 01 TÁBOR

Termín odevzdání diplomové práce: 30. 4. 2006

Datum zadání diplomové práce: 2. 3. 2004

Konzultant:

Vedoucí diplomové práce: PhDr. Zdeněk Vybíral

Seznam odborné literatury:
Kolektiv: Mělnická ohlednutí. Mělník: 2001
Podlaha, A.: Soupis památek historických a uměleckých v politickém okrese mělnickém.
Praž: 1899
Purš, F.: Mělnické poklady. Mělník: 2003
Spácková, R.: Mělnická zastavení I. Mělník: 2003
Specinger, O.: Mělnicko. Praha: 1985

Rozsah průvodní zprávy: 60 – 70 stran

Rozsah grafických prací: dle potřeby

Prohlášení:

Prohlašuji, že diplomovou práci na téma „Analýza zámku Mělník jako kulturně historické atraktivity pro cestovní ruch“ jsem vypracovala samostatně. Použitou literaturu a jiné podkladové materiály uvádím v přiloženém seznamu literatury.

V Táboře, dne... 25. 4. 2006 ...

... Karolina Čedivodová ...

Karolina Čedivodová

Poděkování:

Ráda bych touto cestou poděkovala panu PhDr. Zdeňku Vybíralovi za odborné rady a cenné připomínky při zpracování této diplomové práce. Rovněž děkuji paní Bettině Lobkowicz za ochotný přístup a poskytnutí hodnotných informací.

OBSAH

1. ÚVOD.....	6
1.1. Cíl práce.....	6
1.2. Metodika výzkumu.....	7
2. KULTURNĚ HISTORICKÉ PAMÁTKY MĚSTA MĚLNÍK.....	9
2.1. Historie města.....	9
2.2. Zámek Mělník.....	13
2.2.1. Hrad kněžen a královen.....	13
2.2.2. Stavební etapy zámku.....	15
2.2.3. Historie zámku.....	16
2.2.4. Historie rodiny Lobkowiczů.....	17
2.2.5. Prohlídková trasa.....	18
2.3. Zámecké vinařství.....	24
2.3.1. Poloha.....	24
2.3.2. Historie.....	24
2.3.3. Geologie.....	25
2.3.4. Klima.....	25
2.3.5. Lobkowiczké vinařské tratě.....	26
2.3.6. Sklepy.....	26
2.3.7. Pěstované odrůdy.....	26
2.4. Radnice, čp. 1.....	27
2.4.1. Délkové míry.....	27
2.4.2. Radniční dvůr.....	28
2.4.3. Původní číslování.....	28
2.4.4. Zvon u arkýře kaple.....	29
2.5. Regionální muzeum Mělník, čp. 54.....	29
2.6. Kostel Čtrnácti svatých pomocníků při bývalém kapucínském klášteře.....	30
2.7. Vila Karola, čp. 40 a 41.....	30
2.8. Proboštský chrám sv. Petra a Pavla, Kostnice.....	31
2.9. Pražská brána.....	32
2.10. Kostel sv. Ludmily v Mělníce.....	33
2.11. Středověké opevnění.....	33
2.12. Vodárenská věž.....	34

3. EKONOMICKÝ PROVOZ ZÁMKU.....	35
3.1. Správa zámku.....	35
3.1.1. Organizační struktura zámku.....	35
3.1.2. Otevírací doba a vstupné.....	36
3.1.3. Průvodcovské služby.....	37
3.2. Způsob financování.....	38
3.2.1. Využití grantů, čerpání dotací.....	38
3.2.2. Vlastní financování zámku.....	39
3.2.3. Čerpání finančních prostředků.....	41
3.3. Analýza návštěvnosti.....	42
4. REALIZAČNÍ PODMÍNKY CESTOVNÍHO RUCHU.....	49
4.1. Propagace, reklama a její účinnost.....	49
4.2. Služby návštěvníkům.....	50
4.2.1. Stravovací služby.....	50
4.2.2. Ubytovací služby.....	53
4.2.3. Společenské a kulturní akce.....	57
4.2.4. Dopravní dostupnost.....	58
4.2.5. Doprovodné služby a akce zámku mimo sezónu.....	60
5. REGIONÁLNÍ VÝZNAM ZÁMKU.....	63
5.1. Spolupráce zámku s městem.....	63
5.2. Spolupráce zámku s jinými subjekty cestovního ruchu v okolí.....	63
6. ZÁVĚR.....	64
6.1. Výsledky studie.....	64
6.2. Návrhy k odstranění nedostatků.....	66
POUŽITÉ ZDROJE A LITERATURA.....	69
SEZNAM GRAFŮ A TABULEK.....	71
SEZNAM PŘÍLOH.....	72
SUMMARY	

1. ÚVOD

1.1. Cíl práce

Okresní město Mělník leží na vyvýšenině v Polabské nížině přibližně 30 km na sever od Prahy. Toto starobylé královské věnné město má necelých 20 000 obyvatel a jako centrum zemědělského kraje se proslavilo především pěstováním vinné révy a každoročně pořádanou slavností vinobraní. Působivou a zdaleka viditelnou dominantou města je zámek a věž chrámu sv. Petra a Pavla. Návštěvníky Mělníku přitahuje pohled ze zámecké vyhlídky, odkud je vidět soutok Labe a Vltavy, památná hora Říp a České středohoří. Město nabízí kromě historických památek široké možnosti kulturního a sportovního využití.

Cílem této práce je zhodnotit postavení zámku Mělník v rámci kulturního bohatství České republiky. Hlavní snahou je přiblížit tento objekt široké veřejnosti a ukázat, v čem je právě tento zámek výjimečný. Důležitým úkolem je také navrhnout způsoby, které by mohly vést ke zvýšení jeho atraktivity a k přilákání více návštěvníků. Posláním této práce je tedy snaha motivovat potenciální návštěvníky pro výlet či dovolenou do tohoto kraje a snažit se o jejich opakovanou návštěvu.

Úvodní část této práce je proto věnována možnosti seznámení se s městem, jeho historií a nejzajímavějšími kulturně historickými památkami. Nechybí samozřejmě ani historický vývoj zámku, rodu Lobkoviců a prohlídková trasa. Významnou úlohu zaujímá také zámecké vinařství.

Důležitým tématem je ekonomický provoz zámku, který zahrnuje analýzu návštěvnosti a organizační struktury, poskytovaných průvodcovských služeb, otevírací dobu objektu a výši vstupného. Další část byla věnována otázce financování, možnosti čerpání grantů a získávání finančních prostředků na chod objektu a nezbytné rekonstrukce, které jsou nevyhnutelné jak v interiéru, tak v exteriéru zámku.

Analýza je dále zaměřena na realizační podmínky cestovního ruchu. Zabývá se propagací a reklamou, kterou zámek využívá pro své zviditelnění a její zpětnou vazbou a účinností. Součástí je také zhodnocení stravovacích, ubytovacích a doplňkových služeb, které jsou nabízeny návštěvníkům města. Pozornost byla věnována regionálnímu významu zámku, zejména jeho spolupráci s městem a s ostatními subjekty cestovního ruchu v okolí.

1.2. Metodika výzkumu

Práce je rozdělena do 6 kapitol. Po úvodu následuje popis kulturně historických památek města Mělník. Další část je věnována ekonomickému provozu zámku, na který navazují realizační podmínky cestovního ruchu a regionální význam zámku. Závěrečná kapitola popisuje výsledky studie a nabízí návrhy k odstranění nedostatků.

Potřebné informace, podklady a data, použité pro tuto práci, byly získány především z dostupné literatury a při osobních setkáních s pracovníky mělnického zámku a Informačního centra. Jako významný zdroj posloužily také internetové stránky jednotlivých organizací a informace získané terénním dotazníkovým šetřením.

Informace týkající se kulturně historických památek a historie města Mělník byly čerpány především z dostupné literatury. K dispozici je celá řada knižních titulů a naučných publikací. Mnoho z nich bylo vydáno v nedávné době, takže nebyl problém nalézt aktuální údaje. Informace týkající se jednotlivých památek města byly čerpány především z publikace Renaty Špačkové *Mělnická zastavení I.* Důležitým pramenem pro toto téma se staly také materiály Mělnického osvětového a okrašlovacího spolku, které byly aktuálně vydány v roce 2005. Jako hlavní podklad pro sepsání kapitoly o historii města posloužila kniha *700 let Mělníka* od kolektivu autorů. Při popisu zámku a zámeckého vinařství bylo čerpáno z internetových stránek a interních materiálů zámku Mělník.

Pro zkoumání problematiky týkající se ekonomického provozu, správy, způsobu financování a analýzy návštěvnosti zámku byly využity cenné údaje získané při osobním setkání s paní Bettinou Lobkowicz. Paní Lobkowicz se zabývá správou majetku svého muže a je tak plně zodpovědná za chod celého objektu. Statistické údaje pocházejí z interních materiálů zámku. Bohužel ne všechny byly dostupné, neboť zámek Mělník nemá jako soukromý subjekt povinnost tato data evidovat.

Pro získání informací týkajících se infrastruktury města byly využity internetové stránky jednotlivých zařízení. Byl také použit způsob osobního dotazování na konkrétních místech s výhodou přímého kontaktu. Velkým přínosem se staly údaje poskytnuté Informačním centrem města, kde jsou shromažďovány informace o možnostech ubytování a stravování ve městě a okolí. Dopravní podmínky byly zhodnoceny vlastním šetřením.

K doplnění statistických údajů bylo provedeno terénní dotazníkové šetření, které bylo zaměřeno na návštěvníky města a zámku.¹ Dotazník byl vyhotoven ve třech jazykových mutacích: české, anglické a německé.² Obsahoval celkem 11 otázek, uzavřených i otevřených. Formuláře byly umístěny v pokladně zámku a v místní kavárně, nacházející se v centru města. Cílem bylo zjistit, za jakým účelem návštěvníci do Mělníku přijíždějí, zda navštívili zámek a jak byli spokojeni s jeho službami. Účelem bylo také posoudit, zda zámek používá účinnou formu propagace. Na základě výsledků bylo možné zhodnotit využitelnost zámku jako kulturně historické atraktivity pro cestovní ruch. Výsledky jednotlivých otázek byly zpracovány do grafů, které jsou součástí třetí a čtvrté kapitoly. Všechny grafy v této práci byly vytvořeny na základě výsledků vlastního šetření.

Zdroje knižních publikací, dokumentů, časopisů, internetových odkazů a jiných materiálů jsou uvedeny na závěr v kapitole Použité zdroje a literatura.

¹ Postup pro vytváření dotazníku je uveden v publikaci Zbořil, K.: Marketingový výzkum – Metodologie a aplikace. Praha: VŠE, 1998, s. 51 – 64.

² Vzor dotazníku uveden v příloze č. 14.

2. KULTURNĚ HISTORICKÉ PAMÁTKY MĚSTA MĚLNÍK

2.1. Historie města

Asi roku 874 či 875 si vzal český (pražský) kníže Bořivoj za ženu Ludmilu, dceru knížete Slavibora, jenž ovládal kraj Pšov. Pšovsko tím splynulo s jádrem ústředního panství pražských Přemyslovců, starý hrad Pšov byl přeměněn v přemyslovské správní hradiště a změnil své jméno na Mělník (v poslední čtvrtině 10. století). Manželka Boleslava II. Emma zde razila denárky s nápisem Emma regina - civitas Melnic. V tomto období se začala na Mělníku pěstovat vinná réva.

Mělník byl jedním z pěti hradišť po obvodu středočeské přemyslovské domény spolu s Tetínem na Berounce, Lštěním na Sázavě, Starou Boleslaví na Labi a Libušínem. Všechna hradiště plnila vojenskou funkci, představovala středisko správy světské a církevní a také zabezpečovala výživu členů přemyslovské rodiny a jejich družin.³ Od roku 1000 se na Mělníku tradoval zvyk dávat hrad kněžnám a královnám věnem. Ten se později rozšířil i na město vzniklé pod hradem (královské věnné město).

Město Mělník vzniklo ve 13. století z podhradí a později trhové osady. Zakládací listinu město nemá. A tak první zpráva, podle níž se Mělník považoval za město, se objevila až v listině Přemysla Otakara II. z 25. listopadu 1274, kterou byl Mělnickým darován k dobudování obce podíl na výnosu labského obchodu. Mělník prohlásil natrvalo za královské věnné město až Karel IV.⁴ Žila zde například Eliška Přemyslovna (matka Karla IV.), později Alžběta Pomořanská, Žofie (manželka Václava IV.) a další královny. Věnný úděl Mělníka a okolí, vůbec nejstarší v Čechách, vtělil Karel IV. také do svého zákoníku *Maiestas Carolina*.

Druhou historickou zvláštností – vedle věnnosti – je zdejší vinařství. Zatímco první vinice byly v Čechách vysazovány jednotlivě v blízkosti klášterů a hradů, teprve města – od 13. století – byla schopna je rozšiřovat. Způsobil to rozmach peněžních forem směny, neboť k odborně náročnému vinaření je třeba hotových finančních prostředků. Početné vrstvy měšťanských výrobců se i v tomto oboru rychle stávaly nositeli pokroku, vinaření se již během 14. století prosadilo jako významná složka

³ Špačková, R.: Mělnická zastavení, str. 4.

⁴ <http://www.melnik.cz>.

zemědělské výroby.⁵ V době husitských válek zůstávali Mělničané ve spolku s pražany. Za vlády Jiřího z Poděbrad město hospodářsky prosperovalo. Od konce 15. století však stagnovalo a později upadalo. Situace se zhoršila hlavně po potlačeném protihabsburském odboji českých měst a části šlechty roku 1547. Císař Ferdinand I. zabavil městu všechn majetek, postihl ho citelnou finanční pokutou, zrušil cechy a dosadil do města císařského rychtáře.

Období od husitských válek do třicetileté války se stalo zlatým věkem pro mělnické vinaře. Rozšiřovaly se vinice, bohatí měšťané financovali stavbu kostela sv. Ludmily a kostel nejsvětější Trojice na Chloumku.⁶

Údobí od třicetileté války až do 70. let 19. století se stalo dobou úpadku někdejší slávy královského věnného města Mělníka, i obdobím dlouhého hledání.

Ještě v listopadu 1620 se Mělničtí poddali bělohorským vítězům a majetek, zabraný klášteru, vrátili. Členu direktoria, rytíři Václavu Pětipeskému, císař samozřejmě odňal zástavu panství, která potom, za třicetileté války, šla z ruky do ruky. Když zámek se 36 vesnicemi převzali roku 1646 Černínové z Chudenic, bylo panství z 50 % zpustošeno. Avšak město se během válek dostalo do ještě horší situace.

Jestliže měšťané dokázali i po Bílé hoře vyrábět ročně ještě asi 1 000 sudů vína, v roce 1626 to bylo už jen 400 sudů. Na pokles výroby měla vliv též emigrace pro víru, zejména vinařů (tj. odborníků), takže před dalšími nesnázemi toho druhu se město hledělo chránit bezvýhradným přijetím katolictví (1628). Avšak hlavní zkáza dolehla přímými důsledky třicetileté války. Časté pobyty vojsk, saský vpád (1631 – 1632), švédská okupace (1634, 1639 – 1640, 1643 – 1645, 1648), zhoubné požáry (1646 – 46 domů, 1652 – skoro celé město, 1680 kromě 27 domů celé město), epidemie moru a vážná hrozba povstání poddaných (1679 – 1680) – to všechno přivodilo rychlý úpadek Mělníka. Války způsobily především citelný pokles finanční schopnosti měšťanů k vinaření. S hospodářským úpadkem města zbývalo také stále méně obživy pro viniční a ostatní námezdní chudinu, která odcházela na venkov a rozmnožovala tam vrstvu bezzemků.⁷

Od konce 18. století se Mělník stal součástí zemědělského zázemí pro pražskou aglomeraci a také průchozí stanicí dálkového obchodu a exportu. Jen málo se ho dotkla průmyslová revoluce. Někdejší královské věnné město se změnilo na téměř provinciální

⁵ Purš, F., Rác, J., Vegner, J., Špecinger O.: 700 let Mělníka, str. 39.

⁶ <http://www.melnik.cz>.

⁷ Purš, F., Rác, J., Vegner, J., Špecinger O.: 700 let Mělníka, str. 46.

městečko. Továrny zde vznikaly jen v souvislosti s vývojem zemědělství. Typické byly trhy, jarmarky, živnosti, řemesla a tradiční vinaření.⁸

Císař Josef II. dal městu novu správu – magistrát (1788), zrušil kostelík sv. Jana Nepomuckého a klášter na Pšovce (1789), jehož majetek převzali Lobkowiczové. V duchu osvícenských reforem se začaly prosazovat i nové názory na vzdělání. Městská škola se po 300 letech vystěhovala z bývalého kapitulního domu. V té době se též rozvíjela v Mělníku a okolí (zámek v Liblicích) významná hudební kultura (Jan Brixl, Josef Skydánek, aj.). Roku 1797 císař František I. potvrdil Mělnickým všechna jejich privilegia, přesto první dlážděná ulice ve městě (1800) spojila náměstí právě se zámkem. Ještě jednou, v napoleonských válkách, byly narychlo opravovány i hradby, neboť Mělník měl naposledy posloužit jako vojenská pevnost.

Vzruch do města přinesla výstavba dlážděné pražsko-rumburské státní silnice (1820 – 1834), již musela ustoupit také Labská brána. Mělník dosáhl nyní lepšího spojení se světem a další kroky ke zlepšení života jeho obyvatel nebylo možné již odkládat. Urychleně byla proto postavena nová nemocnice, vybudována první kanalizace (1838 – 1839), první veřejné osvětlení města olejovými lampami (1841). Kaple sv. Barbory v radnici byla zrušena a kostelík sv. Jana Nepomuckého změněn ve skladiště střelného prachu. Celý Mělník byl roku 1845 vydlážděn a měšťanům rozprodány parkánové zahrádky a přilehlé kusy zchátralých hradeb. Tak se středověký krunýř města konečně rozpadl. K obchodnímu ruchu na náměstí, v podloubích a v šenkovnách zájezdních hospod přistoupily nyní také počátky novodobé výstavby, neboť mnohé domy měly po četných požárech patrová podlaží jen z nepálených cihel a šindelové střechy.

Významnou součástí společenského života v Mělníku 1. poloviny 19. století se stalo národně obrozenecké hnutí. Jeho duší tu byli děkan Antonín Hnojek a učitel Josef Věnceslav Vlasák, ze šlechty pak Jan rytíř z Neuberka, přítel Josefa Dobrovského, a ze statkářské buržoazie liběchovští Veithové. Rané byly zejména počátky českého ochotnického divadla, které před rokem 1816 hrával v Mělníku se studenty i Václav Kliment Klicpera. První stálější scénu otevřel rytíř Neuberk v roce 1834 v mázhausu mělnické radnice. Jazykový ráz národního obrození pak podtrhly ve 40. letech zejména vlastenecké besedy s deklamováním českých veršů a se zpěvem, z jejichž výnosu založil J. V. Vlasák roku 1846 první veřejnou knihovnu v Mělníce. Svůj boj za

⁸ <http://www.melnik.cz>.

emancipaci českého jazyka a zejména pak za modernizaci školství dovršil J. V. Vlasák v roce 1848 revolučními požadavky prosadit odluku školy od církve a uplatnit pedagogické zásady J. A. Komenského.

V červnových volbách r. 1848 do ústavodárného rakouského sněmu byli za Mělnicko zvoleni Jan Heřman z Nebužel (1812 – 1889) a radikální demokrat Emanuel Arnold z Prahy. Během svatodušních bouří sestavil Jan Heřman z vesnických dobrovolníků ozbrojený sbor a vedl jej na pomoc Praze. Sněm zrušil poddanství a robotu, vyhlásil i některé jiné svobody, vrchnostenské úřady byly nahrazeny státními. Na práci pražského Svatováclavského výboru se podíleli liběchovští Veithové a rytíř Neuberk – první občan města Mělníka (1844).⁹

Výhodná poloha Mělníka přinesla s sebou rozvoj na poli komunikací - první parník pod městem (1845), železnice (1874), most přes Labe (1888), přístavní překladiště (1897), vltavský kanál (1902 - 1905). Od roku 1894 se ve městě používal telefon a telegraf. Nový způsob podnikání si vynutil i vznik peněžních ústavů - Občanské záložny, spořitelny, Hospodářské záložny.

Ve druhé polovině 19. století na Mělníku stále vedlo zemědělství - pěstovala se pšenice, sladovnický ječmen, zelenina, ovoce, vinná réva. Se zemědělskými výrobky se čile obchodovalo. Ve městě byl roku 1868 postaven cukrovar. Koncem století zde vznikla řada odborných škol - např. v roce 1881 speciální vinařská škola (první tohoto druhu v Čechách), v roce 1897 košíkářská škola, v roce 1910 gymnázium. Vývoj oblasti zastavila první světová válka.

V letech první republiky (1918 - 1938) se ve městě hodně stavělo - budovy okresního úřadu, kulturního domu, pošty. V roce 1928 byla dokončena stavba velkého obchodního přístavu na Labi, budovaly se komunikace, kanalizace, prováděla se elektrifikace. V letech 1911, 1922 a 1933 se poprvé uskutečnily slavnosti vinobraní. Od roku 1933 se stala ze slavnosti tradice, která se dodržuje dodnes, i když v poněkud jiné podobě. V roce 1938, po záboru pohraničí, se severní část mělnického okresu dostala do bezprostředního sousedství "říše". Konec druhé světové války na Mělníku oslavili obyvatelé města 13. května 1945 společně s vojáky sovětské a polské armády a s partyzány.

V následujícím období se rozrostl na Mělníku průmysl, infrastruktura i počet obyvatel z 12 000 na 20 000 obyvatel. Novým fenoménem se stal vznik a rozvoj

⁹ Purš, F., Rác, J., Vegner, J., Špecinger O.: 700 let Mělníka, str. 50.

hromadných sídlišť. V péči o památkové a umělecko-historické dědictví lze zaznamenat nespornou aktivitu, nelze však nevidět jednotlivé, nicméně nenahraditelné ztráty. Rozvoj výroby v krajině a ve městě měl též svůj rub ve zhoršení životního prostředí.¹⁰

2.2. Zámek Mělník

2.2.1. Hrad kněžen a královen

Z vrcholu kopce, lemovaného viničnými stráněmi, dominuje mělnický hrad již deset staletí široké údolní nivě mezi soutokem Labe s Vltavou a horou Říp. V průběhu času se měnila jeho podoba i držitelé, z někdejší pevnosti se stalo pohodlné zámecké sídlo.

Nejméně známou etapou ve vývoji mělnického hradu je nejstarší období jeho existence, kdy měl podobu raně středověkého hradiska. Jaký byl jeho rozsah, opevnění a zástavba, není známo. První velmi důležité svědectví podávají denáry s opisem CIVITAS MELNIC, ražené v mělnické mincovně. Jsou dokladem existence Mělníku na sklonku 10. století a zároveň jeho tehdejšího významu, neboť v soudobé terminologii byla takto označována pouze nejvýznamnější opevněná centra – hrady. Lze předpokládat, že hrad se v této době rozkládal zhruba na ploše pozdějšího středověkého města, v jehož základním komunikačním schématu by mohly být rovněž uchovány prvky původní raně středověké sídelní situace. Nejvýše položenou a nejlépe chráněnou část dispozice při hraně terasovité ostrožny nad Labem zaujímal akropole s ústředními stavbami.

Nepochybně zde stál již v 10. století kostel, předchůdce chrámu sv. Petra a Pavla. Jeho existenci dokládají nepřímo zmíněné mělnické denáry, neboť bylo prokázáno, že na hradech, kde pracovaly mincovny, stály současně i kostely. Ražba mince se totiž nemohla obejít bez přítomnosti gramotných lidí, jimiž byli v raném středověku převážně představitelé kléru. V areálu akropole se nacházela obytná zástavba, jež mohla mít dvorcový charakter. Písemné prameny dokládají, že samostatně ohrazené dvorce uvnitř hradisek někdy obývali i přední družiníci. Tuto podobu mělo i obydlí kněžny Emmy, vdovy po Boleslavu II., s jejímž jménem je spojena ražba mince i počátek dlouhé tradice Mělníka jako vdovského a věnného sídla českých kněžen a královen. Jedinou hradní architekturou, stavěnou z kamene na maltu, byl v této době

¹⁰ <http://www.melnik.cz>.

nejspíše jen kostel. Keramické nálezy z areálu města i zámku jsou zatím jedinými doklady hradištního osídlení, vedle pohřebiště, objeveného u nedalekých Rousovic, jež sloužilo hradskému obyvatelstvu jako jedno z míst posledního odpočinku.

Hrad v Mělníku byl založen Přemyslovci jako správní středisko nově ovládnutého kraje, které v této funkci nahradilo hrad Pšov, rodiště sv. Ludmily. Lokalizace tohoto záhadného předchůdce Mělníka je stále otevřenou otázkou. Proti ztotožnění obou míst mluví – kromě nedostatku archeologických nálezů – především praxe budování nových hradů Přemyslovci vždy mimo stará zanikající mocenská centra. Písemné prameny neuvádějí dobu založení Mělníka, ale předpoklady k němu byly položeny sňatkem Přemyslovce Bořivoje s Ludmilou, dcerou knížete Slavibora (r. 874), s jejíž rukou získal přemyslovský kníže i pšovské území. Existence Mělníka již na počátku 10. století – jako důležitého opěrného bodu na severu středočeské knížecí domény Přemyslovců, chráněné analogicky i na ostatních stranách hradu, je proto velmi pravděpodobná.

Druhou stavební etapou, která pozměnila tvář Mělníka, je období románského hradu. Zatímco ostatní přemyslovská hradiska na obvodu původní rodové domény začala po ovládnutí celé země pražskými knížaty upadat, Mělník si svůj význam uchoval. Jistě k tomu přispěla výhodná poloha na křižovatce vodních a suchozemských cest, zejména severojižní transversály, směřující do Lužice. Rekonstrukce mělnického hradu v době románské je na základě dochovaných pozůstatků velmi obtížná. Lze předpokládat, že dispozice hradu obsáhla celý vnitřní areál hradiska – akropoli, a nebyla tedy prostorově zcela identická s pozdějším gotickým hradem, situovaným v jejím severním dílu. Přestože celkový rozsah objektu není znám, dosavadní zjištění naznačují, že palác hradu Mělník byl monumentální stavbou, mající v profánní architektuře 12. století analogii pouze v Praze a několika nejvýznamnějších lokalitách. Nový činitel do hradního organismu přineslo zřízení mělnické kolegiální kapituly, doložené od 20. let 12. století. Hrad nyní spojoval funkce knížecí rezidence a sídla správy a zároveň sídla důležité církevní instituce. V dispozičním řešení hlavních přemyslovských hradů se tato skutečnost projevila prostorovým oddělením obou složek, světské a církevní. O obyvatelích hradu ve 12. století je známo jen málo. Vedle několika jmen mělnických proboštů vystupuje z anonymity jediný kastelán Zvěst, který padl během Vladislavova tažení proti Milánu roku 1158. Románská stavební etapa řadí Mělník k nejdůležitějším hradním lokalitám v Čechách, bez ohledu na to, že se z ní dochovalo pouhé torzo, pohlčené mladšími přestavbami. V době svého vzniku musely bíle zářící opukové zdi

hradního paláce spolu s věžemi sousedního kostela, vypínajícími se vysoko nad hladinou řeky, vytvářet impozantní panorama.

V průběhu tří staletí gotiky prošel hrad další radikální proměnou. Jediný pozůstatek raně gotického opevnění se podařilo zjistit výzkumem při západní frontě paláce, kde byly odkryty základy zaniklé půlkruhové bašty s malým vnitřním prostorem. S výjimkou západní strany byl hrad dále chráněn dnes již zasypaným příkopem.

2.2.2. Stavební etapy zámku

Dnešní zámek, nástupce starého hradu Mělníka, je podobně jako jiné památné budovy ukázkou řady stavebních slohů. Z gotického období se zachovala brána s doklady o používání padacího mostu, který souvisel s obranným příkopem kolem hradu. Na nádvoří upoutá pozornost zčernalé zdivo gotického věžovitého schodiště s poškozeným ostěním vchodu a baldachýnovým okénkem v 1. patře. Stavebně odpovídá době vzniku mělnické věže.¹¹

Nejstarší ukázkou gotické výstavby mělnického hradu je bývalá kaple a původně asi hradní síň, proměněná dnes v reprezentační sál. Starý hrad byl přestavbou v 16. století rozšířen na renesanční zámek. Po roce 1547 zde začal zástavní držitel hradu Zdislav Berka z Dubé budovat nové severní křídlo. Jeho dokončení se však nedočkal, zemřel roku 1553 ve věku 85 let na mor. Novostavba byla dokončena krásnými, slohově vyříbenými dýmovníky (komíny krbů) asi o rok později. Průčelí severního křídla, obrácené do nádvoří, vyznačuje se v prvním patře renesančními arkádami podepřenými pilíři, jež jsou zesíleny na zadní straně čtvrtsloupy. Ve druhém patře jsou arkády nižší a jejich pilíře se střídají se štíhlými sloupky. Celá fasáda je pokryta sgrafitem, které nerespektuje výtvarný záměr architekta, ale dává průchod vlastní fantazii mistra sgrafitáře. Významným objevem bylo dosud zakryté sgrafito na jižní části západního traktu, které po odborném ošetření tvoří čelní stěnu nového sálu pro obrazovou galerii. Jde o významný projev tohoto umění na Mělnicku. Jednodušší psaníčkové sgrafito zdobí věž schodiště, přistavěnou k severnímu křídlu, a opakuje se pak ještě v prostší formě na viditelné západní části budovy. Pozornost na nádvoří zámku upoutají renesanční sluneční hodiny, provedené na velkém čtverci omítky pod hlavní římsou

¹¹ Brych, V.: Krajina soutoku, str. 14.

jižní stěny přístavku schodiště. Latinský nápis v českém překladu zní: „*Stín ukazuje hodiny, kolikátá je, pozná se podle stínu. Co jsi, poznáš, až přijde stín smrti.*“¹²

Roku 1646 byl zámek zastaven šlechtickému rodu Černínů z Chudenic, kteří panství nakonec roku 1687 koupili a zanedlouho zahájili dle projektu G. B. Maderny raně barokní stavební etapu výstavby zámku (1690 – 1694). Tím byl v podstatě stavební vývoj zámku ukončen.

Další práce, realizované rodem Lobkoviců, v jejichž vlastnictví je zámek od roku 1753, již měly pouze charakter oprav a úprav, neboť zámek byl využíván k vinařskému provozu.

Roku 1992 byl zámek vrácen po 44 letech v restituci rodině Lobkoviců, kteří přistoupili nejprve k rekonstrukci interiérů (byla vybudována nová zámecká expozice, novou podobu dostala zámecká vinárna) a později exteriéru. Na počátku těchto úprav stojí restaurování sgrafit schodišťové věže (2002).¹³

2.2.3. Historie zámku

Jméno zámku je odvozeno z názvu slovanského kmene Pšovanů a dodnes zůstalo zachováno v názvu potoka Pšovky a bývalé obce, dnes městské části Pšovka. Dle Kosmovy Kroniky české provdal poslední kníže Pšovanů Slavibor svou dceru Ludmilu za českého knížete Bořivoje. Podle legend zde pak kněžna Ludmila často pobývala a vychovávala tu i svého vnuka Václava. O Svatém Václavu vyprávějí lunety od českého malíře Karla Škréty ve druhém patře zámku.

Původní dřevěný hrad byl snad již koncem desátého století nahrazen kamenným sídlem, jehož pozůstatkem je jižní věžovitá část západního křídla zámku, na venkovní fasádě doložená řádkovým raně románským zdívem.

Koncem desátého století držela panství kněžna Emma, manželka Boleslava II. Hrad i město pak držely manželky významných českých panovníků. V dobách sporů s manželem Janem Lucemburským pobývala delší dobu na Mělníce i Eliška Přemyslovna. Teprve Karel IV. vyhlásil Mělník trvale jako královské věnné město s řadou lén a právě on se zasloužil i o rozvoj vinařství na Mělnicku, když dovezl vinnou révu z Burgundska. Poslední Karlova manželka, Eliška Pomořanská, sídlila na Mělníce až do své smrti roku 1393 a patrně ona nechala zřídit hradní kapli zasvěcenou tehdy

¹² Purš, F., Rác, J., Vegner, J., Špecinger O.: 700 let Mělníka, str. 19.

¹³ Špačková, R.: Mělnická zastavení, str. 31.

svatému Ludvíkovi, dnes svaté Ludmile. Jako poslední zde sídlily manželky Jiřího z Poděbrad.

Po roce 1579 držel Mělník jako zástavu od Rudolfa II. Jiří starší Popel z Lobkowicz. Za třicetileté války zámek dosti zpustl a roku 1646 byl zastaven Heřmanovi Černínovi z Chudenic, který ho opět upravil k obývání. Teprve Heřman Jakub Černín roku 1687 odkoupil zámek a panství Mělník od císaře Leopolda I. a od základů nechal postavit jižní křídlo zámku a nové stavení nad bránou. V průběhu 18. století však majitelé panství postupně dali přednost blízkému zámku Hořín na protějším břehu Labe a Mělník zůstal především administrativním centrem panství. Poslední černínská dědička panství, Marie Ludmila, se roku 1753 provdala za Augusta Antonína Josefa (Eusebia) Lobkowicze.

Mělnická větev rodiny Lobkowiczů vlastnila zámek až do roku 1948 a v roce 1992 jí byl opět navrácen. V roce 1993 probíhala rekonstrukce zámku.¹⁴

2.2.4. Historie rodiny Lobkowiczů

Rodina Lobkowiczů patří k nejstarším žijícím českým aristokratickým rodinám. Jako jediný český rod si Lobkowiczové podrželi své rodové heslo v češtině: „*Popel jsem a popel budu*“. Nejstarší doložený předek rodu, rytíř Mareš z Újezda, žil v období vlády Karla IV. a měl tři syny, z nichž nejmladší Mikuláš, zvaný Chudý, se stal roku 1401 kutnohorským písařem a za své služby obdržel od krále Václava IV., kromě jiných statků, patrně v roce 1404 Lobkovic nad Labem, které daly základ rodovému jménu i majetku. Roku 1417 se stal nejvyšším písařem a postupně získal rozsáhlé statky zejména v západních Čechách. Jeho dva synové založili dvě hlavní středověké linie rodu: starší větev Hasištejnských z Lobkowicz a mladší větev Popelů z Lobkowicz. V 16. století se však větev Hasištejnských přiklonila k reformaci a po bitvě na Bílé hoře opouštěli její potomci Čechy. Rodina Popelů, potomků mladšího syna Jana, zůstala katolickou, jako např. Jiří z Lobkowicz, nejvyšší hofmistr Rudolfa II., a také další velká osobnost rodu, Zdeněk Vojtěch (1568 – 1628). Sňatkem s Polyxenou, rozenou z Pernštejna, vdovou po Vilémovi z Rožmberka, získal Roudnici. Jeho vnuk, druhorozený Jan Jiří Kristián, byl císařským důstojníkem. Jeden z jeho synů, August Anton Josef, vyslanec ve Španělsku, nejvyšší maršálek a nositel řádu zlatého rouna, se oženil s Marií Ludmilou Černínovou z Chudenic, dědičkou mělnického panství, které

¹⁴ Průvodcovské texty zámku Mělník, str. 2.

tak přešlo do majetku jejich potomků, mělnické větve Lobkowiczů. Jediný syn Anton Isidor se více než dvorské službě věnoval správě majetku a uměleckým zájmům (byl zakládajícím členem a pak i jednatelem Společnosti vlasteneckých přátel umění). Jeho syn August Longin sice působil také v řadě vlasteneckých a naučných spolků (byl jednatel Národního muzea), ale stále stoupal i ve své úřední kariéře. Stal se císařským kancléřem a roku 1834 prezidentem dvorské komory ve věcech horních a mincovních. Výrazným politikem 19. století byl jeho syn Jiří Kristián (1835 – 1908), nejvyšší zemský maršálek království českého a poslanec českého sněmu, obhájce českého státního práva. Jeho nástupcem byl syn Bedřich a po něm vnuk Jiří Kristián, známý automobilový závodník, který tragicky zahynul roku 1932 na berlínské autodráze AVUS. Jeho dědicem se stal Bedřichův synovec Otakar Lobkowicz. Před válkou i za války se Lobkowiczové hlásili ke své české tradici, Maxmilián Lobkowicz z roudnické větve byl československým velvyslancem v Londýně. Po roce 1948 část rodiny včetně mělnické větve emigrovala a po roce 1989 se navrátila zpět do své vlasti. V současné době je majitelem Jiří Lobkowicz se svou manželkou Bettinou.¹⁵

2.2.5. Prohlídková trasa

VELKÁ LOŽNICE

Velká ložnice je ukázkou barokního obytného interiéru a připomíná příchod rodiny Lobkowiczů na Mělník. Na vstupní stěně visí barokní šlechtické podobizny převážně z 18. století, mezi nimiž vyniká rozměrný portrét jednoho z majitelů Mělníka, Humprechta Jana Černína asi z roku 1668, dílo českého malíře Karla Škréty, který patří mezi první vrcholné umělce českého baroka. Rodinný portrét vedle vstupu do Růžového salonku zachytil zakladatele mělnické větve rodu Lobkowiczů, Augusta Antona Eusebia s manželkou Marií Ludmilou, rozenou Černínovou, spolu s dětmi - měli jich celkem 20, ale dospělosti se dožily pouze 3 a z nich jen jediný syn a dědic, Anton Isidor, zde zachycený v dětském věku - narodil se jako sedmnáctý v pořadí. Na pozadí je pohled na Escorial, kde August Anton Eusebius působil jako velvyslanec ve Španělsku.

Pokoji vévodí pozdně renesanční postel s nebesy na tordovaných sloupcích z roku 1657, v zadním čele s obrazem Madony s Ježíškem italského renesančního typu. Nad klekátkem visí obraz Panny Marie se světcí, dílo vídeňského barokního malíře

¹⁵ Průvodcovské texty zámku Mělník, str. 1.

Místnost je zařízena převážně barokním nábytkem. Skříň má vyřezávané motivy orlic a postel je zdobena barokními intarziemi a řezbami, v zadním čele s motivem Madony. Na stole je umístěna raně barokní hrací kazeta na vrhcáby, vyrobená patrně v Chebu kolem poloviny 17. století. Mezi zbraněmi na stěně se nachází lovecké tesáky a pušky z přelomu 16. a 17. století, zvané těšíanky, bohatě vykládané slonovinou a kostí. Model námořní lodi pochází patrně z 18. století z Holandska.¹⁷

PRACOVNA KANCLÉŘE LONGINA LOBKOWICZE

Pánská pracovna je věnována památce kancléře Augusta Longina Lobkowicze, který se stal jedním z nejvyšších úředníků habsburské monarchie. Proti sobě jsou umístěny portréty Augusta Longina a jeho manželky Anny Berty, rozené Schwarzenbergové, se synem Jiřím Kristiánem. Velká veduta zachycuje pohled na Schwarzenberský palác ve Vídni, drobné kreslené portréty Augusta Longina a jeho sourozenců jsou dílem prvního ředitele pražské Akademie výtvarných umění, Josefa Berglera, který byl osobním přítelem kancléřova otce Antona Isidora a několikrát ho portrétoval včetně jeho dětí a rodiny. Po stranách dveří visí portréty kancléřova otce Antona Isidora a jeho matky Sidonie, rozené Kinské. Drobné portréty jsou galerií habsburských panovníků.

Vzadu stojí francouzský psací stůl z konce 17. století, zdobený želvovinou, vbíjenou mosazí a cínem v ebenovém dřevu - tento styl je po svém tvůrci nazýván Boulle. Ve shodném stylu jsou zpracovány i skříňové hodiny na stole, francouzská práce asi z 2. poloviny 18. století. Po stranách se nachází dvě kresby malíře Ludvíka Kohla z roku 1788, zachycující pohledy na zámky Mělník a Hořín. Velký psací stůl se zlacenými bronzovými aplikacemi a vbíjenou mosazí v rokokovém stylu je rovněž francouzská práce z poloviny 18. století. Deska je potažena plasticky tlačenou kůží.

V místnosti jsou zachována jediná zámecká kamna v empírovém slohu.¹⁸

JÍDELNA

Tomuto pokoji vévodí překrásné barokní sekretáře s drobnými vedutami, vykládané želvovinou a s řezanými a zlacenými ozdobami, které pocházejí ze 17. století z Antverp.

¹⁷ Průvodcovské texty zámku Mělník, str. 3.

¹⁸ <http://www.lobkowicz-melnik.cz>.

Nad vstupem do místnosti je vidět další luneta ze Škrétova cyklu, která zachycuje podle legendy moment, kdy se zlický kníže Radslav pokořuje svatému Václavu - tato malba patří k nejkvalitnějším z celého cyklu a je nepochybně dílem samotného Karla Škréty. Obraz pod lunetou pochází z oblasti benátské malby 17. století, je dílem malíře Josefa Heinsche mladšího a je nazýván Rvačka na Ponte Rialto při závodech gondol na Canale Grande. Vedlejší scéna se svatým Václavem, který peče hostie, je dílem neznámého českého malíře 18. století.¹⁹

Na protější stěně je umístěno další stěžejní dílo mělnické sbírky: dramatická kompozice Davida s hlavou Goliášovou asi z roku 1720, které se řadí k vrcholným dílům Petra Brandla. Biblická scéna setkání Eliezera s Rebekou je připisována italskému malíři Giovannimu Francescovi Barbierimu, zvanému Guercino. Velká scéna Smrt světce je pak dílem českého malíře asi kolem poloviny 18. století.

U okna visí portrét Františka Lobkowicze, jenž se zasloužil o rozvoj vinic na Mělnicku, a spolu se sestrou Helenou podporoval i pražskou nemocnici sester Boromejek pod Petřínem. Velké zrcadlo je opět zhotoveno francouzskou technikou, zvanou Boule, a je vykládáno zlacenou mosazí a želvovinou v ebenovém dřevu. Želvovina je užitá i na barokních skříňových hodinách. Na stole se nachází česká kamenina a sklo, židle jsou barokní s gobelínovými potahy. Kolečka talířů jsou převážně napodobeniny japonské produkce z vídeňské porcelánky.

VELKÝ ZELENÝ SALÓN

Této místnosti dominuje portrét dalšího významného člena rodiny, nejvyššího maršálka českého království, Jiřího Kristiána Lobkowicze, který spolu s podobiznou manželky Anny, rozené Liechtensteinové, namaloval český malíř František Ženíšek.

Obě lunety ze svatováclavského cyklu, dramatická scéna Smrti kněžny Drahomíry i Svatý Václav vykupuje pohanské děti, aby mohly být pokřtěny, jsou opět díly Karla Škréty. Autorem obrazu Únos Heleny Trojské je německý barokní malíř Johann Carl Loth, vedlejší scéna Neptun a Amfitrité je patrně italského původu.

Velký obraz na protější stěně s biblickou scénou Milosrdného Samaritána je připisován italskému malíři počátku 17. století, Pietrovi della Vecchia, dva menší

¹⁹ Průvodcovské texty zámku Mělník, str. 4.

výjevy Merkura a Diany a Děťství Jupiterovo vznikly v okruhu italského malíře Lucy Giordana.²⁰

Nábytek v místnosti je převážně rokokový z 18. století. Pozoruhodné jsou dva zlacené konzolové stolky s řezbovými figurami andílků. V místnosti je dále ukázka kolekce českého skla – broušené empírové sklo, zasazené do zlacené mosazi (tzv. montáž) a modré kobaltové sklo z 19. století. Vzadu na stole je umístěn soubor porcelánových a keramických váz z Dálného Východu, ale i z holandského Delftu nebo manufaktury v Postupimi.²¹

VELKÝ A MALÝ SÁL S MAPAMI A VEDUTAMI Z ROKU 1600 – 1650

V obou sálech je vystavena část kolekce vedut a map. Mapy a veduty ve velkém sále pocházejí většinou z Amsterdamu ze 17. století. Mapy zachycují Francii, Itálii a Nizozemí a jsou dokladem vynikající práce kartografů i dobových grafiků a tiskařů, po stranách s drobnými pohledy na důležitá města. Velké veduty zachycují významná evropská města: Paříž, Štrasburk, Londýn, Benátky, Florencii, Neapol, Brusel, Rotterdam, Amsterdam, Madrid, Lisabon, Sevilu, Kolín nad Rýnem, Frankfurt, Řezno, Norimberk, Magdeburg, Gdaňsk, Vratislav, Vídeň a Prahu; část vedut pochází ze známé dílny Nikolause Visschera. Dále jsou ve velkém sále pohledy na barokní zámecké zahrady a typy námořních plavidel ze 17. století. Pozdně barokní truhly pocházejí z oblasti Mělnicka.

V malém sále je umístěn soubor vedut evropských měst, který vznikl v dílně tiskaře J. F. Probsty v Augsburgu kolem roku 1728 dle kreseb známého kreslíře F. B. Wenera. Jsou zde znázorněna města Verona, Bologna, Janov, Benátky, Paříž, Antverpy, Amsterdam, Rotterdam, Kolín nad Rýnem, Mohuč, Mnichov, Norimberk, Augsburg, Hamburg, Drážďany, Berlín, Stockholm, Stralsund, Praha, Brno, Královec (Kaliningrad) a Konstantinopol (Istanbul). Na stěnách jsou ukázky z bohatého souboru mečů, šavlí a kordů ze 17. - 19. století a dále se zde nachází 4 malá zámecká slavnostní děla z 18. století, vojenské bubny a několik krunýřů a helmic, součásti brnění převážně ze 17. století. Nad vstupem do místnosti je umístěn portrét Jiřího Kristiána Lobkowicze, polního maršála císařovny Marie Terezie.

²⁰ <http://www.lobkowicz-melnik.cz>.

²¹ Průvodcovské texty zámku Mělník, str. 4.

KONCERTNÍ SÁL

Na stěnách je část souboru vedut zámku a parku ve Versailles od neznámého francouzského malíře 2. poloviny 18. století. Velký portrét neznámého šlechtice s bílým koněm a mouřenínem je dílem patrně italského autora asi z přelomu 17. a 18. století. Sgrafito na vstupní stěně s motivy delfinů pochází z konce 16. století a bylo původně na fasádě rohové věže, která zanikla s přístavbou barokního křídla. Dva velké portréty namaloval český malíř Tomáš Císařovský.²²

ZÁMECKÉ SKLEPY ZE 14. STOLETÍ

1 500 m² zámeckých sklepů se nachází ve třech poschodích, kde je možné vidět zařízení na výrobu vína a dřevěné sudy s vyřezávanými ozdobami. Sklepy jsou oživeny expozicí nadpřirozených bytostí z mytologických příběhů starého Egypta, Řecka a středověké Evropy, které se staly součástí erbů šlechtických rodů.

Je zde možno spatřit např. Grafa (pták Noh), Draka, Pegase, Kentaura, Jednorozce, ale i Baziliška, jezinky atd. Všechny exponáty jsou instalovány do středověkých částí zámeckých sklepů.²³

KAPLE

Kaple byla postavena manželkou Karla IV. Eliškou Pomořanskou, která i zde na zámku zemřela. Původně byla zasvěcena sv. Ludvíkovi, avšak během třicetileté války byl zámek značně zdevastován, proto po rekonstrukcích v 17. století byla kaple znovu vysvěcena, tentokrát ale sv. Ludmile. Z této doby pochází i oltář, nad kterým je zobrazen křest kněžny Ludmily knězem Metodějem. Kaple je vyzdobena různými relikviemi. Jsou zde vystaveny různé obrazy od Karla Škréty a v pravé zadní části visí obrazy apoštolů od malíře Petra Brandla. Nad renesanční skříní je vystaven obraz, který zobrazuje útěk Marie a Josefa do Egypta od italského malíře Bassana.²⁴

²² Průvodcovské texty zámku Mělník, str. 5.

²³ <http://www.lobkowicz-melnik.cz>.

²⁴ Průvodcovské texty zámku Mělník, str. 5.

2.3. Zámecké vinařství

2.3.1. Poloha

Mělnické vinohrady leží asi 35 km severně od Prahy ve výšce 200 m nad mořem. Mělník je součástí české vinařské oblasti, jedné z nejseverněji položené v Evropě. V Čechách nemáme souvislou vinařskou oblast, nýbrž dílčí regiony na jižních svazích Labe, Vltavy, Berounky a Ohře, které jsou ovlivňovány místním mikroklimatem. Mělnická vinařská oblast má dnes rozlohu 160 ha a je největší v Čechách.²⁵

2.3.2. Historie

Počátky vinařství jsou spojeny s počátky křesťanství. Pověst vypráví, že první sud vína poslal do Čech moravský kníže Svatopluk. Určen byl pro českého knížete Bořivoje, a to pro příležitost křtu Ludmilina a Bořivojova syna Sptyihněva. A právě Ludmila prý následně nechala přivést vinnou révu z Moravy do Čech a vysázet ji v blízkosti svého rodiště, hradiště Pšova, dnešního Mělníka. Jedna z prvních vinic tak byla založena v Nedomicích. Prý na ní pracoval sv. Václav, který „*obdělával vinici vlastnoručně bez studu, by v hojnosti bylo vína k obřadům svatým.*“²⁶ Proto se vinice dodnes nazývá Svatováclavská, proto si sv. Václava vinaři zvolili za svého patrona. Díky tomu se také sv. Václav objevuje na korouhvi mělnického vinařského cechu z roku 1733, uložené v mělnickém muzeu. Je zde zachycen, jak šlape v kádi víno, hrozny mu přináší Podiven, v pozadí je oknem místnosti vidět Mělník, otevřenými dveřmi vinice. Předlohou pro tento výjev byl obraz Karla Škréty.

Ve středověku se stala výroba vína a obchod s ním významnou aktivitou zdejších měšťanů. Důležitou osobností pro rozvoj vinařství na Mělníce se stal císař Karel IV.²⁷ Ovlivněn mládím prožitým ve Francii, nechal právě odsud do Čech přivést ušlechtilé odrůdy révy. Zároveň vydal roku 1358 sice strohá a rázná, ale zároveň promyšlená nařízení k zakládání vinic. Takto nastolený rozvoj podepřel ještě omezení dovozu cizího vína. Karel IV. v nařízeních nehovoří pouze o způsobu založení vinic, osvobození od daní či o rozloze vinic, ale také o trestech za škody na vinicích: „*Byl-li kdo ve dne při škodě polapen, propadl pravou rukou... a kdož by pak*

²⁵ <http://www.lobkowicz-melnik.cz>.

²⁶ Špačková, R.: Mělnická zastavení, str. 9.

²⁷ <http://www.lobkowicz-melnik.cz>.

v noci škodil a v tom byl polapen, ten jest hrdlo své propadl a statek jeho na perkmistra jest připadl... “

Vinice dříve obklopovaly celé město Mělník. Dodnes je připomínají mnohde již pobořené viniční zdi, mizející lisy a viniční kaple. Obdobně také hovoří o vinařství sklepy pod starými domy, některé názvy ulic a různé pranostiky, průpovídky i přísloví, např.: „*Nepijeme proto, abychom upadli, ale proto, abychom se povznesli.*“²⁸

Období válek v zemi znamenalo vždy i těžké časy pro vinařství, velký úpadek znamenala zejména třicetiletá válka v 17. století. Společensko-ekonomické změny, které přinesla éra industrializace v 19. století, znamenaly snížení hospodářského významu tohoto oboru na Mělníku. Rod Lobkowiczů se začal věnovat vinařství počínaje rokem 1753. Důležitým obdobím pro rozvoj zámeckého vinařství byl přelom 19. a 20. století. V této době došlo k významné modernizaci podniku podle francouzského vzoru, začal se zde vyrábět sekt Chateau Mělník (1896), byla zterasována vinice Ludmila pod zámkem.

Éra socialismu přinesla zdejšímu vinařství ztrátu kontinuity a zodpovědných vlastníků. K technologické stagnaci došlo zejména v období od 70. let. Po restituci zámeckého vinařství (1992) se jeho vlastníci snaží rychlou modernizací výroby a produkcí kvalitního vína vrátit mělnickému vínu dobré jméno, které mu jistě patří.

2.3.3. Geologie

Na Mělnicku jsou prvohorní usazeniny (břidlice, buližníky, červené jíly) kryty druhohorním křídovým útvarem, kdy činností řek vznikají sedimenty typu pískovců, písčitých slínů - opuk, vápnitých slínů a jílu. Ve třetihorách byla krajina formována poklesy vrstev, sopečnou činností (vrch Chloumek) a erozí. Ve vinohradech převládají lehčí hlinito-písčité půdy s obsahem vápna, tedy půdy vhodné pro pěstování modrých odrůd.

2.3.4. Klima

Průměrné srážky na Mělníku jsou 550 mm. Navzdory příznivému mikroklimatu na říčních úbočích může být zima velmi krutá s teplotami až mínus 25°C, při kterých hrozí zmrznutí vinných rév. Takové mrazy přicházejí průměrně jednou za deset let. Horší

²⁸ Špačková, R.: Mělnická zastavení, str.10.

klimatické podmínky pro pěstování vinné révy znamenají zvýšené úsilí a péči při práci ve vinici, které je však odměněno vyzrálými hrozny zvláště v dobrých ročnicích (1992, 1999, 2000). Kvalita ročníku závisí zejména na množství a rozložení srážek, především v podzimním období.

2.3.5. Lobkowiczské vinařské tratě

Vinohrady Turbovice, Rousovice, Trautmanka a Šternberka leží severně od Mělníka. Vinohrad pod zámkem se nachází na jihozápadní straně a nazývá se Ludmila. Severně od Mělníka leží na vápencových svazích další vinohrady - Klamovka, Štěpánka, Thunovka, Koráb a Trojslava. Dva vinohrady, Josefka a Bechlín, leží na sopečném kamenivu. Lobkowiczské vinice mají rozlohu 90 ha, ze kterých je dnes 56 ha obhospodařováno.

2.3.6. Sklepy

Původně se vinné sklepy nacházely nejen na zámku, ale také na jednotlivých vinicích. Dnes se zpracovává všechna úroda vína ve sklepech pod zámkem na břehu Labe. Hrozny se lisují moderním pneumatickým lisem. Bílé víno z větší části dozrává v tancích z ušlechtilé oceli. Červená vína se dávají do dřevěných sudů a mohou pak ve starých kamenných sklepech dozrát. Červené vinné odrůdy Rulandské modré a Svatovavřínecké dozrávají v dřevěných sudech Barrique o obsahu 225 l. Víno je vyráběno v mnoha druzích, což je výhodné zejména pro využití v gastronomii, kde vzniká paleta kombinací a možností. Všechna vína jsou suchá (bez cukru), lahvuji se do tradičních kalamářů. Specialitou jsou bariková vína z nejlepších modrých odrůd. Ryzlink Rýnský se zpracovává klasickou metodou na sekt.

2.3.7. Pěstované odrůdy

Na Mělníku bylo původně velké množství starých odrůd ze střední Evropy. Vedle tradičního pěstování Burgundského byly v 19. století dovezeny odrůdy Ryzlinku Rýnského, Svatovavříneckého a Modrého Portugalu. Mělník je typickou oblastí červených odrůd. Lobkowiczské vinařství vyrábí 55% červených a 45% bílých vín.

Mezi červené odrůdy patří Rulandské modré, Svatovavřínecké, Zweigeltrebe a Modrý Portugal. Bílé odrůdy tvoří Rulandské bílé, Ryzlink Rýnský, Tramín, Chardonnay, Muškát a Müller Thurgau.²⁹

2.4. Radnice, čp. 1

Významnou historickou budovou města je radnice, nynější budova Městského úřadu. Byla vybudována koncem 14. století na místě staré románské rychty Jindřichem, synem Petra Sotlina. Ten v duchu doby opatřil novou rychtu roku 1398 arkýřovou kaplí sv. Barbory a sv. Jakuba. Stejněho stáří je pravděpodobně též gotický portál vchodu radnice. Po husitských válkách přešla rychta do rukou obce a změnila se v radnici. S tím souvisí řada přestaveb, zvláště výstavba mázhausu. Podstatné změny vzhledu budovy nastaly později, po velkém požáru z roku 1765. Přestavba radnice byla po něm dokončena až v říjnu 1793 potažením věže novou měděnou krytinou. Ne zcela uváženým zásahem do vzhledu radnice se zapsala úprava Karla Klusáčka z let 1885 – 1889. Fasáda průčelí byla ozdobena medailony s reliéfy a došlo k přebudování konstrukce střechy. Ke škodě věci však nebyla úprav ušetřena gotická okna arkýřů budovy. Snaha po jejich zvětšení zde vedla k porušení slohové čistoty. Tento necitlivý zásah je patrný jak z náměstí, tak i uvnitř budovy. Složitý stavební vývoj radnice byl ukončen v letech 1939 – 1941 pronikavou vnitřní přestavbou, dostavbou dvou křídel a sjednocením průčelí radnice s oběma sousedními domy.

V přízemí radnice je uložen starý městský archiv, který patří mezi nejbohatší svého druhu.³⁰

2.4.1. Délkové míry

Vpravo od hlavního portálu radnice jsou zazděny dva železné pruty, délkové míry zvané lokte. Český loket je prostší a kratší (59,14 cm) a také z dvojice starší. Loket vídeňský je delší (77,66 cm) a zdobnější, jeho kruhové zakončení nese v hořejším oválu nápis Rakavski 1765, což je rok, kdy se stal obecně závazným. Jejich umístění na radnici souvisí s jedním z privilegií, které město Mělník získalo. Jednalo se o právo trhu – konaly se zde totiž nejen pravidelné týdenní trhy, ale také trhy výroční (jarmarky),

²⁹ <http://www.lobkowicz-melnik.cz>.

³⁰ Purš, F., Rác, J., Vegner, J., Špecinger O.: 700 let Mělníka, str. 22.

trvající týden, konané na sv. Petra a Pavla (29. června) a na sv. Havla (16. října), později, od 17. století, i vícekrát za rok. Na radnicích byly vystavovány vzorové míry a váhy, aby si kupující mohli ověřit, zda nebyli ošizeni.

Vedle práva trhu Mělničtí získali i některá další, např. právo míle, hrdelní právo, právo na statky po zločincích či právo svobodně disponovat s nemovitým majetkem.

2.4.2. Radniční dvůr

Prostoru radničního dvora dominuje kašna. Původně bývala na náměstí, odkud zmizela v roce 1895. Prý jí již nebylo zapotřebí pro případ požáru (její funkci nahradily cisterny), a proto byla přesunuta nejprve do parku Na Polabí a následně zpět do městských hradeb, na radniční dvůr. Radniční dvůr nebýval obvykle přístupný veřejnosti. Výjimkou může být např. rok 1871, kdy městská rada povolila zřídit v tehdy ještě zahradě radnice letní divadelní scénu, která zahájila sérii představení Tylovou hrou *Paní Marjánka, matka pluku*. Noviny tehdy psaly, že nekryté divadlo je „*opravdu velmi vkusně upraveno. Scéna, vzadu jsouc otevřena, poskytovala překrásný pohled do sousední zahrady klášterní.*“ Mnohé se změnilo, výhled zakrývá vzrostlé stromy Jungmannových sadů, neexistuje klášterní zahrada a prostory, které dříve obývali příslušníci řádu kapucínů, dnes patří Regionálnímu muzeu Mělník.

Sama radniční zahrada zmizela v důsledku výše zmíněných úprav, byla přeměněna v nádvoří, v uplynulých desetiletích však nepřístupné. Změnu přinesl rok 2002, kdy byla dokončena jeho rekonstrukce. Obyvatelé města a jeho návštěvníci tak získali příjemné místo k odpočinku, kde se mohou stát i diváky, neboť jsou zde pořádány kulturní pořady a svatby.

2.4.3. Původní číslování

Domy před zavedením popisných čísel (1771 – 1775) bývaly označovány jmény svých majitelů (dům Prušákovský), udáním polohy jmény majitelů domů stojících zleva a zprava (dům řečený Matyášovský mezi domy Ludmily Nechvátalky a Jana řezníka), nebo jménem náměstí či ulice (Dům v rynku proti kašně, Zbořeniště domu v Šatlavní ulici), popř. podle domovního znamení (Dům u černého vorla od starodávna řečený).

Za vlády Marie Terezie bylo zavedeno číslování domů. Ač bylo obvyklé začít číslování radnicí (č. 1), na Mělníku začínalo netradičně u Pražské brány a radnice tak

nesla až č. 12, které lze dodnes číst vpravo nad středověkým portálem vstupu do radnice.

2.4.4. Zvon u arkýře kaple

Malý nenápadný zvon se nachází vpravo od arkýře odkazujícího na sv. Barboru. Nevyměřoval svým odbíjením čas, ale ohlašoval počátek soudu městského úřadu, později varoval před ohněm. Mohl také vyprovázet odsouzence na jejich poslední cestu (město Mělník mělo od roku 1381 právo hrdelní). Zvonky na radnicích také někdy vyhlašovaly uzavírací dobu krčem, potom se jim říkalo „pivní“.³¹

2.5. Regionální muzeum Mělník, čp. 54

V domě čp. 54 sídlí muzeum poměrně krátce, a to od roku 1999. Jeho výstavba spadá dle průzkumů do 2. poloviny 14. století. Roku 1742 dům zakoupil Ignatius Zebisch (Czebiss, Čebiš), jehož manželka Terezie Barbora dům věnovala roku 1749 kapucínům, kteří sem byli uvedeni hned v roce následujícím.

Regionální muzeum Mělník se rokem vzniku 1888 řadí k nejstarším v Čechách.³² Nachází se zde stálá expozice, v níž lze nahlédnout do středověkého města i všedního života obyvatel venkova, prohlédnout si měšťanský i venkovský interiér a lidovou architekturu. Milovníci přírody se v přírodovědné části mohou seznámit s chráněnými územími Mělnicka a nahlédnout do biotopů.

Expozice vinařství, jedna ze specializací muzea, je rozdělena do dvou částí. První představuje cenné památky vinařského cechu a předměty dokumentující výrobu a konzumaci vína, druhá, instalovaná ve středověkých sklepech, je věnována sklepnímu vinařství. Prohlídka sklepů může být završena ochutnávkou vín české vinohradské oblasti. V prostorách muzea mají návštěvníci také možnost občerstvení v útulném interiéru kavárny či na parkánu, který byl v minulosti součástí středověkého opevnění města.

Nová stálá expozice Regionálního muzea Mělník, umístěná v Ostruhové ulici čp. 59, prezentuje vývoj dětského kočárku od druhé poloviny 19. století do konce šedesátých let století dvacátého.³³

³¹ Špačková, R.: Mělnická zastavení, str.7.

³² Špačková, R.: Mělnická zastavení, str.12.

³³ Městský úřad Mělník, Katalog cestovního ruchu, str. 6.

2.6. Kostel Čtrnácti svatých pomocníků při bývalém kapucínském klášteře v Mělníce

Kostel Čtrnácti svatých pomocníků spolu s objektem bývalého kapucínského klášteřa, původně měšťanského domu (nyní čp. 54, sídlo Regionálního muzea Mělník), tvoří závěr bloku domů na východní straně Náměstí Míru v místě, kde z něj vychází Erbenova ulice.

Jak již bylo uvedeno, dům čp. 54 zakoupil 8. července 1742 Ignatius Čebiš. Vdova po něm, Terezie Barbora Čebišová, jej 31. července 1749 věnovala kapucínům. Již na konci roku 1751 se však ukázalo, že bývalý Čebišův dům nebude stačit pro provoz komunity a zřízení kaple či kostelíka. Proto byl získán i sousední měšťanský dům, na jehož místě byl v letech 1752 – 1753 zbudován kostel Čtrnácti svatých pomocníků.

Roku 1785 (za Josefa II.) bylo rozhodnuto o zrušení klášteřa kapucínů v Mělníku. Purkmistr a městská rada se však obrátili s žádostí zrušit uvedené nařízení přímo na císaře. Jejich úsilí bylo úspěšné. Rozhodnutí o zrušení klášteřa bylo odvoláno a kapucíni mohli ve městě působit i nadále.

V listopadu 1950 byl mělnický kapucínský klášter zrušen v souvislosti s potlačováním církevního života komunistickou mocí v Československu.³⁴

2.7. Vila Karola, čp. 40 a 41

Pseudogotická vila Karola je jednou ze subdominant Mělníka. Čp. 41 představuje její starší část (1876), čp. 40 je její přístavbou z roku 1886. Ten také nese název vily „Karola“, který má původ patrně ve jménu manželky jejího stavebníka Františka Vinklera, paní Karolině. František Vinkler (1839 – 1899) byl od roku 1865 okresním tajemníkem, krátce poté se stal i členem obecního zastupitelstva. Stál u vzniku mělnického Sokola, jehož byl prvním starostou, se svou ženou aktivně působil mezi mělnickými ochotníky. Od roku 1871 řídil noviny Mělničan a Pšovan. Roku 1897 však zkrachovala Hospodářská záložna, jejímž byl vedoucím úředníkem, což znamenalo Vinklerův pád. Zemřel v závěru století chudý a opuštěný, vila poté byla po určitou dobu nazývána Kradlovka.

Od roku 1981 zde sídlí Městská knihovna Mělník, jejíž počátky spadají do roku 1846. Kromě knih je zde k dispozici také internet a Informační centrum.³⁵

³⁴ Mělnický osvětový a okrašlovací spolek (rš, al), 2005.

2.8. Proboštský chrám sv. Petra a Pavla, Kostnice

Chrám sv. Petra a Pavla patří bezesporu k nejvýznamnějším a nejhodnotnějším stavbám nejen města a regionu, ale i Čech. Do jeho podoby se zapsaly stavební slohy od románského až po historizující slohy přelomu 19. a 20. století – proměny byly dány nutnostmi oprav a rekonstrukcí i módními trendy.³⁶

Už více než půl tisíciletí vévodí širému kraji na soutoku Labe a Vltavy pozdně gotická, 60 m vysoká, věž kostela sv. Petra a Pavla. Její stavba byla započata na počátku 80. let 15. století. Sloužila jako strážní místo i jako zvonice.³⁷

Na Mělníku se tři původní zvony věže kostela sv. Petra a Pavla rozlily při požáru roku 1681, zbytky zvonoviny po nich se našly roku 1900 při úpravě vinice pod mělnickým vrchem. O devět let později je nahradily zvony z mladoboleslavské dílny Jana Pricqueye, z nichž dva znějí dodnes. Největší nese jméno apoštolů sv. Petra a Pavla. Menší zvon je zasvěcen sv. Václavu a sv. Ludmile, kteří jsou zde i zobrazeni. Osud třetího zvonu ukazuje, jaká neštěstí mohou zvon potkat. Roku 1767 praskl a byl v Praze přelit. Za první světové války byl rekvírován a zničen. Jeho nástupce, zakoupený roku 1937, nepřežil válečné běsnění let následujících. Dlouho pak byly ve věži pouze zvony dva, a to až do roku 1993, kdy zde byl zavěšen zvon posvěcený ke cti sv. Anežky a tehdy ještě blahoslavené Zdislavy, patronky litoměřické diecéze. V roce 2003 prošly zvony a zvonová stolice nákladnou opravou, která umožnila, aby se hlas všech tří zvonů nesl v pravidelných časech krajem.³⁸

Kostnice

Pod presbytářem se nachází krypta, jejíž prostor byl užíván jako kostnice. Sloužila svému účelu jako doplněk původního hřbitova, který se rozprostíral kolem kostela do roku 1755.³⁹ Jeho rozloha se však nemohla zvětšovat a je tedy logické, že po určité době již nestačila, zvláště pak v době morových epidemií. Proto byly ostatky vybírány a ukládány do kostnice.

Roku 1775 bylo pohřbívání u kostela sv. Petra a Pavla zastaveno a přeloženo na hřbitov u kostelíka sv. Ludmily. Zrušena měla být i kostnice, avšak Mělničtí toto nařízení vyřešili jejím uzavřením. Později se proto mohla stát studijním materiálem pro

³⁵ Špačková, R.: Mělnická zastavení, str. 19.

³⁶ Špačková, R.: Mělnická zastavení, str. 22.

³⁷ Mělnický osvětový a okrašlovací spolek (rš, al), 2005.

³⁸ Špačková, R.: Mělnická zastavení, str. 24.

³⁹ Purš, F., Rác, J., Vegner, J., Špecinger O.: 700 let Mělníka, str. 15.

profesora Jindřicha Matiegku, zakladatele české antropologie. Jím byla kostnice v letech 1915 – 1919 uspořádána, na což upozorňuje pamětní deska u vstupu. Uvnitř krypty se nachází ostatky 10 000 až 15 000 osob. Z nich sestavená stěna na západní straně nese název Kalvárie, vkládáním lebek mezi dlouhé kosti v dalších částech vznikly jednoduché obrazy kotvy a srdce či nápis *Ecce mors* (Ejhle smrt). Na tabulce si lze přečíst nápis: „*Co jste vy, byli jsme i my, co jsme my, budete i vy.*“⁴⁰

2.9. Pražská brána

Pražská brána, jíž se vstupuje do města od jihovýchodu, je nejméně starší součástí středověkého opevnění Mělníka. Její dnešní podoba pochází ze 30. let 16. století, což dokládá portálek ciferníku hodin na straně obrácené do města, který je datován rokem 1536. Do brány se vstupovalo točitým schodištěm vedeným v severní zdi ze sousedního domu (dnes čp. 110), na němž vážla tzv. služebnost – povinnost umožnit přístup. Schodištěm se vstupovalo do druhého poschodí brány. Dnes je vstup bohužel zazděn. Současné schodiště vedoucí z průjezdu brány pochází stejně jako přístavek, jímž vede, z 19. století.

Dnešní stavbě brány předcházela starší stavba opatřená již v roce 1474 českým orlojem – hodinami zvanými „*klínat města*“ a odbíjejícími čas „*silným zvukem*“. Ve věži brány střežil vstup do města branný, který měl za povinnosti ráno bránu otevírat a navečer ji opět zavírat. Dozíral také na vězně, kteří si zde ve vězení, považovaném za mírnější, odpykávali svůj trest.

Svou hlavní funkci ztratila Pražská brána odprodejem vrat v dražbě dne 17. října 1836. Potom ji čekal nový úděl, stala se roku 1882 vodojemem starého městského vodovodu. Ten sem byl přemístěn z níže položené vodárenské věže. Po zrušení vodojemu v roce 1930 ztratila brána i tento úkol a byla ceněna již jen jako výrazná subdominanta v panoramatu města.

Pro současné poslání ji objevil a připravil akademický malíř Vladimír Veselý. Je dnes originální galerií s názvem Galerie ve věži. Snoubí se zde požitek z prohlídky vystavovaných děl, nevšední výhled do ulic města i dále k východu a příjemné posezení s občerstvením.⁴¹

⁴⁰ Špačková, R.: Mělnická zastavení, str. 25.

⁴¹ Mělnický osvětový a okrašlovací spolek (rš, al), 2005.

2.10. Kostel sv. Ludmily v Mělníce

Kostel sv. Ludmily se nachází v Pražské ulici těsně pod náměstím Karla IV. Podle pověsti byl kostel postaven v místech, kde přespala brzy po přijetí křesťanství Ludmila, když ji Mělničtí, tehdy ještě pohané, nechtěli vpustit do města. V době Ludmilině však ještě město neexistovalo, stejně jako název Mělník.

Kostel sv. Ludmily byl postaven z odkazu mělnické měšťanky Ludmily Hronové, rozené Metelicové, vdovy po prvním císařském rychtáři. Při švédském vpádu roku 1639 byl kostelík vypálen a pobořen, což byl i osud celého předměstí. Na vysvěcení nově vystavěného kostela (Františkem Cerasollou) museli Mělničtí poměrně dost dlouho čekat, a to až do roku 1685. V základu tato stavba existuje dodnes, i když prošla opravami a úpravami včetně jejího okolí.

Kostel sv. Ludmily i přilehlý parčík prošly na počátku 90. let 20. století obnovou. Z kostela tehdy byla odstraněna kazatelna i boční oltář, které byly poškozeny povodní. Kazatelna z roku 1699 s vyobrazeními světců byla restaurována a měla by se vrátit zpět do interiéru kostelíka. Opravou prochází zvonice – postupně je vyměňována její šindelová krytina.

2.11. Středověké opevnění

Počátek budování opevnění města spadá do období vlády Přemysla Otakara II. (1254 – 1278). Podle zachovaných zbytků fortifikace se jednalo o hradební zdi s cimbuřím, opatřené osmi věžemi – baštami, dvěma branami a menší brankou pro pěší (fortnou). Tato část opevnění vznikla již ve 13. století (první známé privilegium má Mělník z roku 1274), později došlo k výstavbě vnější parkánové zdi a úpravě prostoru takto vzniklého mezi oběma pásy hradeb na chodník, zvaný parkán. Parkánová zeď vyrůstala z hradebního příkopu, v případě Mělníka suchého, do něhož byl přístup z vnější strany chráněn valem.

Poloze města na kopci odpovídala také různá míra potřebného zajištění opevňovacími prvky.⁴² Nejsilněji bylo město opevněno na jihovýchodní straně, neboť zde, ve směru na Prahu, je nejmírnější svah. Odlišná situace je na straně západní, kde zámek (původně hrad), tyčící se na vrcholu svahu, sám představoval opevnění. Pokud by chtěl nepřítel proniknout do města, musel překonat řadu překážek, a to nejprve val - příkop, ze kterého se zdvihala parkánová zeď. Tu převyšovala hlavní hradební zeď

⁴² Mělnický osvětový a okrašlovací spolek (rš, al), 2005.

zakončená cimbuřím. Tento systém vytvořil kolem města těžko proniknutelný krunýř, prolomený dvěma branami: Pražskou a Labskou.

Stavební materiál mělnických hradeb a jejich věží – opuka – se snadno rozpadá (mělní), a proto kromě jiných aspektů i tato skutečnost přispěla k rychlému chátrání a na mnoha místech úplnému zániku zdejší fortifikace. Dnes je to, co se z opevnění města zachovalo, po zásluze udržováno a chráněno.⁴³

2.12. Vodárenská věž

K obrannému systému města, jež se přirozeně v průběhu staletí měnil, patřila také vodárenská věž, která byla nedílnou součástí středověkého městského vodovodu, jehož počátky spadají nejspíše do 1. poloviny 16. století.⁴⁴ Ve vodárenské věži, čtyřhranné, asi 20 m vysoké stavbě bez architektonických prvků charakteristických pro některý z historických slohů, byl v nejvyšším patře umístěn vodojem opatřený přítokovým (výtláčným), odtokovým a přepadovým potrubím.

Voda sem byla čerpána z potoka Pšovky. Ten také poháněl vodní kolo spojené s pístovým čerpadlem. Výrobou čerpadel se od renesančního období zabývali zvonáři. Čerpací zařízení vodárny, zvané v listinách ze 17. a 18. století „*Wasserkunst*“, bylo umístěno v podolském mlýně, a proto podolský mlynář musel být znalý jeho obsluhy. Při vodárně bylo též zařízení na vrtání vodovodních trub. Ty se nejčastěji zhotovovaly z čerstvě poražených smrkových kmenů a spojovaly se v delší potrubí kovovými prstenci o větším průměru, než jaký měl vyvrtaný otvor v kmeni. Sražením dvou kmenů na prstencem vzniklo vodotěsné spojení. To se pro snazší výměnu ukládalo poměrně mělko do země. Aby se v zimě předešlo jeho zamrznutí, museli měšťané podle rozpisu navést na trasu vodovodního potrubí chlěvskou mrvu. Na jaře ji opět odklidili.

Zatímco o přesném datu vzniku tak důležitého zařízení, jakým byl pro Mělník s jedinou studnou uvnitř hradeb vodovod, lze podle nepřímých dokladů (zmínek v městských knihách, analogií s pražskými vodovody) jen spekulovat, ukončení funkčnosti věže jako vodojemu je známo přesně. Byl jím rok 1882, kdy byl vodojem přenesen do výše položené Pražské brány.⁴⁵

⁴³ Špačková, R.: Mělnická zastavení, str. 37.

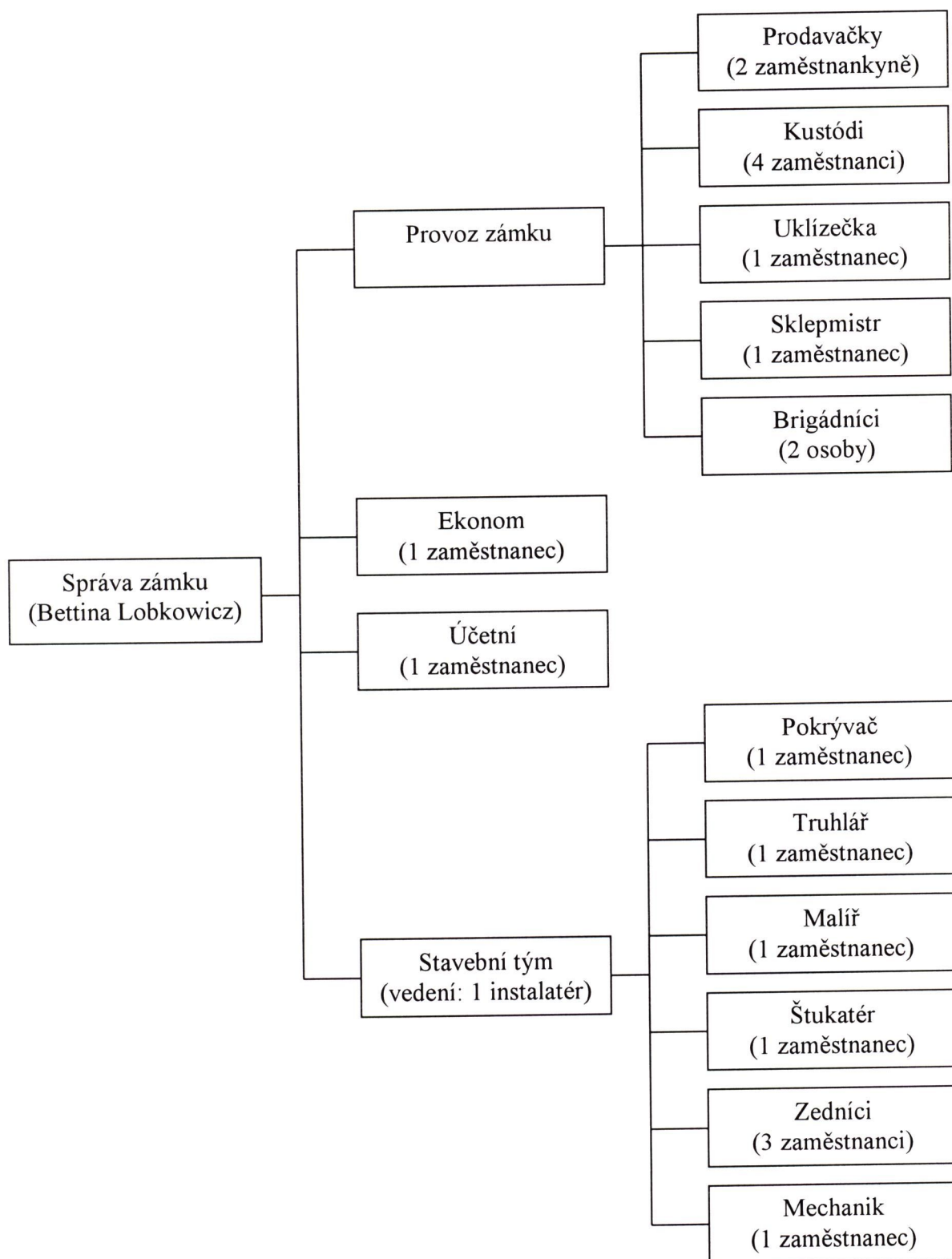
⁴⁴ Purš, F., Rác, J., Vegner, J., Špecinger O.: 700 let Mělníka, str. 4.

⁴⁵ Mělnický osvětový a okrašlovací spolek (rš, al), 2005.

3. EKONOMICKÝ PROVOZ ZÁMKU

3.1. Správa zámku

3.1.1. Organizační struktura zámku

Organizační struktura zámku je členěna do čtyř základních sekcí, kterými jsou ekonomické oddělení, účetní oddělení, provozní úsek a stavební tým. V čele stojí správa zámku, která je řízena jedinou osobou a tou je Bettina Lobkowicz. Celkem zámek zaměstnává 21 osob. O ekonomické záležitosti se stará jedna ekonomka, stejně tak i účetnictví je vedeno jednou osobou. Provoz zámku zabezpečují 2 prodavačky, 4 kustódi, 1 uklízečka, 1 sklepmistr a obvykle 2 brigádníci. O veškeré stavební práce se stará stavební tým, který je tvořen 9 zaměstnanci. Patří sem pokrývač, truhlář, malíř, štukatér, 3 zedníci a mechanik. V čele stojí 1 instalatér. Tento stavební tým ovšem neslouží pouze pro účely zámku Mělník, ale je využíván také pro práce na ostatních objektech, které rod Lobkowiczů vlastní. Jedná se celkem o 50 budov, včetně 3 zámků.

Zámek nemá vlastní bezpečnostní službu. Ostrahu zde zajišťuje najatá agentura, která je napojena na vlastní bezpečnostní systém.

3.1.2. Otevírací doba a vstupné

Tabulka č. 1: Otevírací doba a výše vstupného zámku Mělník

	Otevírací doba (h)	Cena vstupného (Kč/os)		
		Základní	Snížené	Rodiny
Zámek	denně 10:00 – 17:00	70,-	50,-	100,-
Sklepy ze 14. st.	denně 10:00 – 18:00	25,-	25,-	25,-
Degustace	denně 10:00 – 17:00	dle poptávky	dle poptávky	dle poptávky

Zdroj: Internetové stránky zámku Mělník

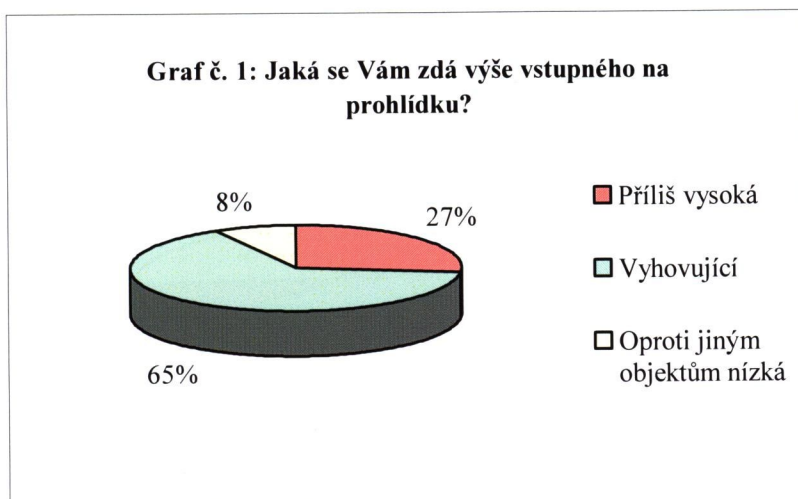
S výjimkou 23. 12. – 25. 12. má zámek otevřeno celoročně. Návštěvníci si mohou objekt prohlédnout denně, na rozdíl od jiných památek i v pondělí, od 10:00 do 17:00 hodin.

Vstupné se dělí do tří kategorií. První z nich je základní sazba, která činí 70,- Kč na osobu. Snížené vstupné ve výši 50,- Kč na osobu je určeno dětem, studentům a handicapovaným osobám. Poslední kategorii tvoří rodiny s dětmi, které za vstup do zámku zaplatí jednotnou částku, a to 100,- Kč. Zajímavostí je, že snížené vstupné se nevztahuje na osoby v důchodovém věku.⁴⁶

⁴⁶ Vskutku svérázný důvod tkví podle paní Lobkowicz v tom, že tito návštěvníci se jeví jako nejvíce problémová skupina, která si neustále na něco stěžuje. Kvůli problémům, které s ní musí personál řešit, je proto tato skupina obyvatel nucena si za prohlídku „připlatit“.

Prohlídka sklepů ze 14. století je možná denně od 10:00 do 18:00 hodin. Trasa je průchozí bez průvodce, k dispozici jsou texty. Cena je jednotná pro všechny osoby a činí 25,- Kč. Degustace v zámeckých sklepech včetně prohlídky probíhá taktéž denně od 10:00 do 17:00 hodin. Prohlídku sklepů lze spojit s obědem či večeří nebo využít nabídky speciálních programů.

V dotazníku byla umístěna otázka týkající se výše vstupného na prohlídku. Přibližně jedné čtvrtině dotazovaných se zdá výše vstupného příliš vysoká. Pro 65 % respondentů byla cena vyhovující. Osm procent návštěvníků cenu za prohlídku ohodnotilo jako nízkou ve srovnání s jinými objekty.

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

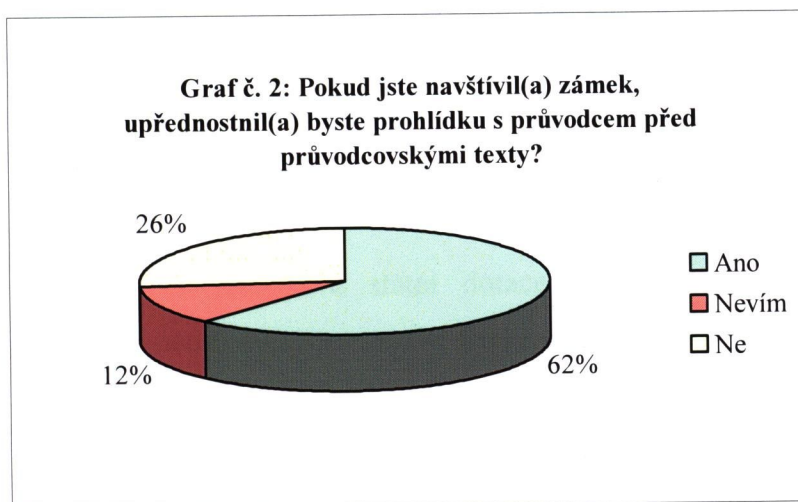
3.1.3. Průvodcovské služby

Přestože je zámek Mělník otevřen pro veřejnost celoročně, nevyužívá průvodcovských služeb. K dispozici jsou pouze průvodcovské texty, ovšem v široké nabídce jazyků. Návštěvníci mohou požádat o texty v anglickém, německém, ruském, francouzském, italském, holandském a českém jazyce.

Důvodů prohlídek bez průvodců je podle Bettiny Lobkowicz hned několik. Prvním z nich je náročný výběr průvodce, neboť jen málokdy je jeho výklad natolik zajímavý, aby návštěvníka skutečně zaujal. V tomto případě pak prý lidé odcházejí ze zámku, aniž by si obsah textu pamatovali. Dalším problémem je zájem návštěvníka, který je u každé osoby odlišný. Jen málokoho údajně zajímají všechny části výkladu, téměř každý člověk by rád strávil více času nad jiným tématem a to skupinová prohlídka bohužel neumožňuje. Velkou nevýhodu vidí paní Lobkowicz ve střídání individuálních návštěvníků s organizovanými skupinami. V případě, že by na prohlídku

přišla objednaná skupina, individuální osoba by pak musela počkat další hodinu do příští prohlídky. Často se pak v tomto případě stává, že návštěvník opustí zámek, aniž by si ho prohlédl. Další důvod k absenci průvodcovských služeb tkví také v ekonomické otázce. Při možnosti vstupu do zámku prakticky v kterémkoli čase otevírací doby navštíví objekt více osob, což přináší i výrazně vyšší zisk.

Z dotazníkového šetření vyplývá, že z celkového počtu dotázaných, kteří zavítali do města za účelem návštěvy zámku, by jich přes 60 % uvítalo komentovanou prohlídku s průvodcem namísto tištěných textů. Zhruba čtvrtina respondentů byla s poskytovanou službou spokojena.

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

3.2. Způsob financování

3.2.1. Využití grantů, čerpání dotací

Vzhledem k tomu, že je zámek Mělník soukromou organizací, nedostává žádné státní dotace ani příspěvky. Možnosti čerpání grantů, např. z Evropské Unie, zámek nevyužívá. Další možností získání peněžních prostředků je oslovení sponzorských firem, jejichž příspěvky by se daly využít pro pořádání různých kulturních akcí. Ani o tento způsob financování však zámek neprojevuje výrazný zájem.

Kulturní akce, které se zde konají, jsou většinou zajišťovány ve spolupráci s Mělnickým okrašlovacím spolkem, který zabezpečuje jejich organizaci. Zámek Mělník poskytuje prostory, nezabývá se však otázkou sestavování programu, zajišťování průběhu, apod.

Typickou ukázkou je pořádání Divadelního plesu Červeného kříže. V uplynulých letech se ples vždy konal v prostorách mělnického divadla. Ovšem poté,

co divadlo zvýšilo nájem na neúnosnou míru, pořadatelé plesu oslovili majitele zámku, zda by se ples mohl konat na zámku. Paní Lobkowicz byla touto myšlenkou nadšena a letos se zde uskutečnila tato událost již podruhé. Vzhledem k tomu, že majitelé chtěli vyjít organizátorům vstříc, stanovili nájemné za pronájem historického sálu v takřka symbolické výši. Jejich hlavním cílem je vybudovat kvalitní vztah mezi zámek a veřejností. Divadelní ples se pojí s vysokou účastí hostů, kteří se projevují slušným, decentním chováním a celá akce má vysoký úspěch a velmi dobrou atmosféru. Výhodou pro zámek je, že při takové události má možnost ukázat nové prostory, které jsou zde k dispozici. Okruh zájemců, kteří využívají pronájem v tomto objektu, se tak značně rozšiřuje. Zámek také při této příležitosti poskytuje víno vlastní výroby zdarma. Touto neplacenou ochutnávkou získává nové klienty a odběratele z řad návštěvníků a vložená investice se mu tak v budoucnosti mnohonásobně vrátí.

3.2.2. Vlastní financování zámku

Z faktu, že zámek nezískává státní dotace, nevyužívá možností čerpání prostředků z grantů, ani neoslovuje sponzorské firmy, vyplývá, že je objekt financován výhradně z vlastních prostředků a veškeré investice jsou kryty vlastními výnosy.

Paní Bettina Lobkowicz je toho názoru, že historický objekt musí mít ekonomickou základnu, z níž je možné ho restaurovat a udržovat. Z tohoto důvodu klade velký důraz na propojení vinařství, zámku, turismu a gastronomie. Hlavní potenciál zde vytváří víno, neboť právě díky němu bude zámek vždy zajímavý. Majitelé mají pocit, že zde musí být místo, kde se neustále něco děje, aby tu nebylo jen „mrtvé muzeum“. Každý zámek by podle nich měl mít účel, měl by něčemu sloužit.

Z tohoto důvodu zraje ve sklepích mělnického zámku víno, v pokojích je instalována expozice a v části objektu je zřízena velká restaurace a vinárna.

Z mělnického vína chce paní Lobkowicz udělat dobré regionální víno, které bude mít svou identitu, bude typické, jako už je odlišný typ láhví, do nichž je víno stáčeno. Ročně jich z Mělníka putuje až půl milionu. Z tohoto údaje vyplývá, že hlavním zdrojem zisku je právě víno, které se vyrábí a prodává přímo na zámku. Kromě toho vlastní Lobkowiczové ještě jednu prodejnu vína v Praze. Příjem z prodeje vína je díky přímému prodeji zároveň i čistým ziskem. Kromě prodeje probíhá na zámku také ochutnávka vína, ze které se vytrží přibližně 30 000 – 40 000,- Kč ročně. Další tržby přicházejí z prodeje mělnického vína do maloobchodních sítí a vinoték, se kterými zámek spolupracuje.

Další příjmy, které se výrazně podílí na vysokých tržbách, plynou z prodeje suvenýrů a rozličných upomínkových předmětů. Zámek vyčlenil na tyto účely dvě prostorné místnosti, které jsou vybaveny vkusnými předměty. Kromě klasických brožurek, průvodců a pohlednic je možné si zde zakoupit nejen dřevěné hračky, přírodní kosmetiku, keramiku, apod., ale také unikátní kusy skleněných výrobků předních českých skláren. Výběr těchto předmětů je velmi citlivý. Cílem je, aby se hodily k danému prostředí na straně jedné a zároveň aby splňovaly požadavky zákazníků na straně druhé.

Součástí dobré prodejní strategie je také cena rodinného vstupného, která činí 100,- Kč za celou rodinu. Vzhledem k tomu, že většina rodin si na výlet stanovuje určitý rozpočet, je ochotna při nízkém vstupném zbylé peníze na zámku utratit. Prodejna se suvenýry je tedy nasnadě a návštěvníci odcházejí dvojnásobně spokojeni, neboť za připravené peníze se nejen podívali do zámku, ale odnášejí si také nějaký dárek navíc.

Další zisk vychází z prodeje vstupenek. V porovnání s prodejem vína a suvenýrů se jedná o méně významnou částku.

Příjmy plynou také z pronájmu prostor. K dispozici jsou následující možnosti:

Tabulka č. 2: Využití zámeckých prostor pro pořádání kulturních akcí

	Ano	Ne	Kapacita (Počet osob)	Cena pronájmu (Kč)
Jídelna		x		dohodou
Velký zelený salón		x		dohodou
Velký sál s vedutami	x		100	dohodou
Malý sál s vedutami	x		50	dohodou
Koncertní sál	x		200	dohodou
Velká jídelna	x		30 - 50	dohodou
Kaple	x			dohodou
Zámecké sklepy		x		dohodou

Zdroj: Interní údaje zámku Mělník

3.2.3. Čerpání finančních prostředků

Většina finančních prostředků je čerpána na provoz a obnovu zámku, na opravy a rekonstrukce.

Jako hlavní přínos se jeví vlastní stavební firma, která sestává z 9 osob, jež jsou zde zaměstnány na hlavní pracovní poměr. Vzhledem k tomu, že zámek se rodu Lobkowiczů vrátil v poměrně špatném stavu, probíhá zde rozsáhlá rekonstrukce, která je naplánována až do roku 2008. Vlastnit stavební tým poskytuje řadu výhod. Díky tomu, že oprava fasády je naplánována na několik let, se zámek rozhodl zakoupit vlastní lešení, čímž ušetří velkou částku peněz za drahý pronájem. Lešení pak dále pronajímá jiným zájemcům. Vedení zámku si také samo kontroluje plné pracovní nasazení dělníků. Nemalé částky se ušetří za služby cizích restaurátorů, statiků, truhlářů a dalších pracovních sil. Tyto osoby zde pracují na plný úvazek, tzn., že pro ně musí být neustále dostatek práce a díky tomu je vedení zámku nuceno pro ně připravovat stále nové úkoly. Opravy a rekonstrukce jsou zde tedy na denním pořádku. Stavební tým pracuje celoročně, v zimě v interiérech, léto tráví opravou venkovních fasád. Opravy probíhají za plného provozu zámku. Podle majitelů to chod objektu nijak neomezuje. Naopak mají pocit, že návštěvník je tak vtažen více do tamějšího dění, jehož součástí je mu umožněno se na okamžik stát.

Tabulka č. 3: Přehled uskutečněných/plánovaných oprav a rekonstrukcí v exteriéru

Rok	Uskutečněné/plánované rekonstrukce a opravy
2004	vnější rekonstrukce fasády části severního a celého východního křídla
2005	oprava fasády zbylé části severního a části západního křídla
2006	rekonstrukce fasády zbylého západního křídla
2006 - 2007	oprava fasády jižního křídla, kompletní výměna oken

Zdroj: Interní údaje zámku Mělník

Tabulka č. 4: Přehled uskutečněných/plánovaných oprav a rekonstrukcí v interiéru

Období	Uskutečněné/plánované rekonstrukce a opravy
Podzim 2005	oprava 1. patra v jižním křídle zámku a části 2. patra (stropy)
Zima 2005	rekonstrukce renesančních sálů
2007	oprava gotické kaple a dokončení oprav přilehlých sálů

Zdroj: Interní údaje zámku Mělník

3.3. Analýza návštěvnosti

Zámek Mělník si nevede podrobnou statistiku návštěvnosti svých hostů. Jeho majitelé to nepovažují za důležitý faktor pro fungování objektu. Přestože ani o návštěvnosti zahraničních turistů neexistují přesná data, jsou zde za uplynulá léta vysledované určité pravidelné intervaly jejich příjezdů. Za nejčastější návštěvníky jsou považováni Němci, Dánové, Finové, Italové, Holanďané, Japonci, Rusové a v posledních letech stále více Turci.

Tabulka č. 5: Převažující návštěvnost národů v jednotlivých měsících

Měsíc	Národ
Leden	Japonci, Rusové
Únor	Japonci, Rusové
Březen	Italové, Turci
Duben	Finové, Dánové, Norové
Květen	Finové, Dánové, Norové
Červen	Holanďané, Němci
Červenec	Holanďané, Němci
Srpen	Holanďané, Němci, Španělé, Italové
Září	Mezinárodní složení
Říjen	Mezinárodní složení
Listopad	Němci
Prosinec	Němci, Italové, Turci

Zdroj: Interní údaje zámku Mělník

Obecně lze říci, že za velmi silné měsíce, kdy zámek navštíví nejvíce hostů, lze považovat období května až října. Výjimku tvoří srpen, který je výrazný pouze do své poloviny, kdy se většina výletníků začíná vracet z prázdnin domů. Navazující září ovšem počet příjezdů opět vrací na vysokou úroveň, a to především díky kulturnímu turismu.

Tabulka č. 6: Návštěvnost v jednotlivých měsících

Návštěvnost	Měsíc
Velmi slabá	únor, listopad
Průměrná	leden, březen, částečně duben, srpen, prosinec
Velmi dobrá	částečně duben, květen, červen, červenec, září, říjen

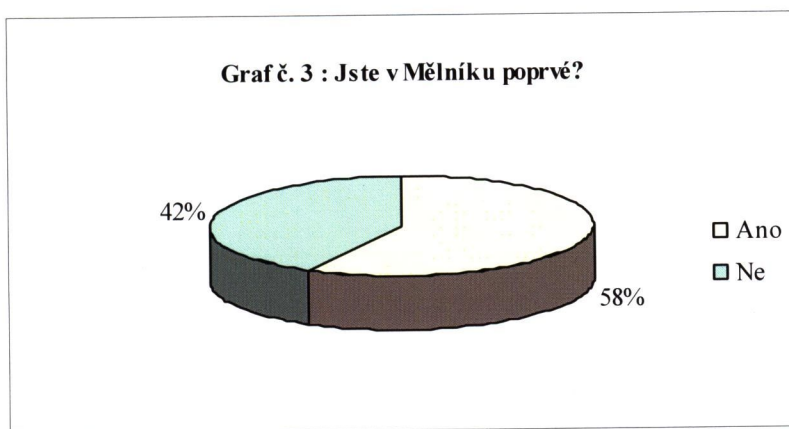
Zdroj: Interní údaje zámku Mělník

Roky 2004 a 2005 jsou považovány za nejvýraznější za uplynulou dekádu. V tomto období na zámek zavítal vysoký počet turistů, díky čemuž se také znatelně

zvýšily tržby oproti minulým letům. Uplynulé roky 2001 a 2002 byly poznamenány útokem na Světové obchodní centrum v New Yorku a záplavami v České republice, což od cestování odradilo značnou část turistů.

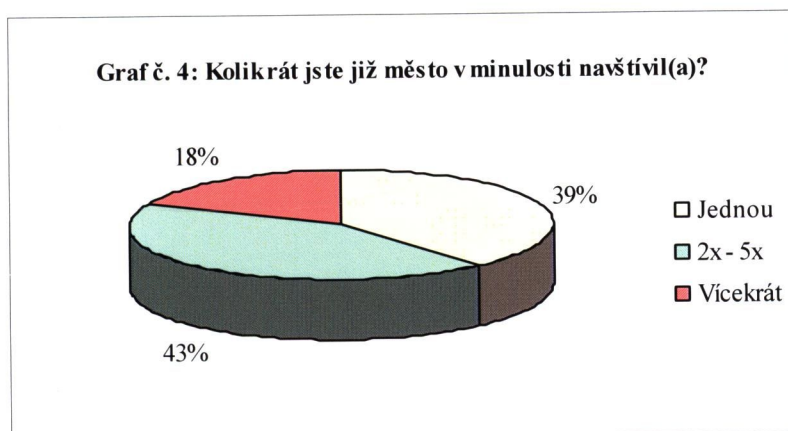
Dotazníkové šetření týkající se návštěvnosti města a zámku

Dotazníkové šetření bylo provedeno v období měsíců červenec až prosinec 2005. Dotazníky byly umístěny v pokladně zámku Mělník, část jich byla k dispozici v čajovně, která se nachází v centru města. Celkem se ankety zúčastnilo 184 respondentů. Z tohoto počtu zde bylo 107 osob poprvé.

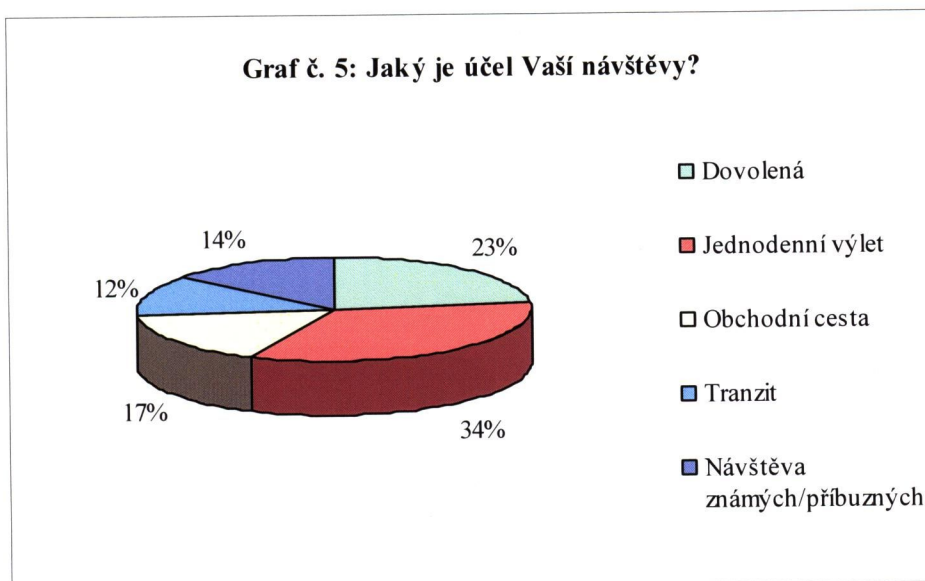
Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Zbýlých 77 dotazovaných již Mělník v minulosti navštívilo. Podruhé zde bylo téměř 40 % osob. Necelá polovina oslovených město navštívila více než dvakrát a 18 % respondentů zde bylo více než pětkrát.

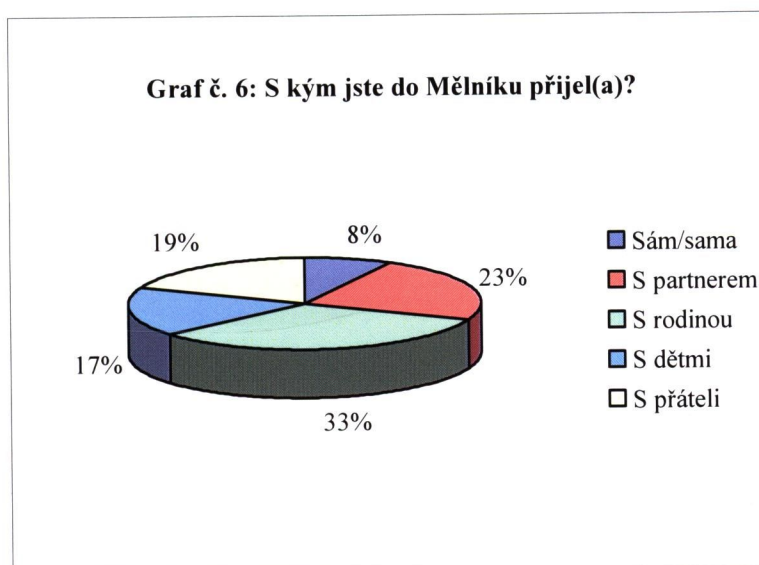
Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Jednodenní výlet byl hlavním účelem návštěvy u zhruba jedné třetiny dotázaných. Téměř čtvrtina návštěvníků uvedla jako důvod příjezdu dovolenou. Menší podíl tvořila obchodní cesta následována návštěvou známých či příbuzných a tranzitem.

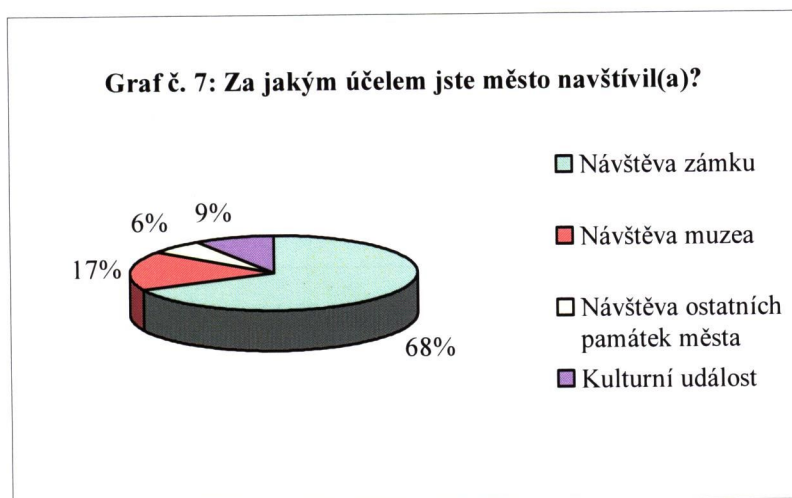
Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Další otázka se týkala toho, s kým dotazovaný do Mělníku přijel. Jedna třetina respondentů zavítala do města se svojí rodinou. 23 % dotázaných přicestovalo se svým partnerem/partnerkou. Téměř stejný podíl, okolo 15 %, tvořila návštěva s přáteli či s dětmi. Nejméně osob se dostavilo bez doprovodu.

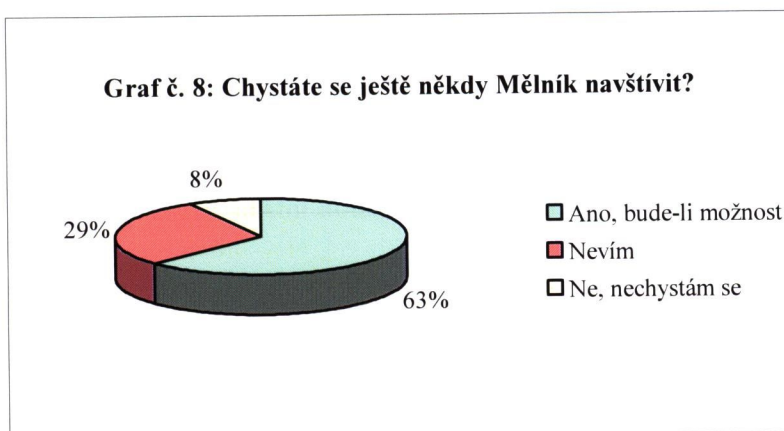
Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Z provedeného dotazníkového šetření dále vyplývá, že nejvíce návštěvníků přijelo do města za účelem návštěvy zámku. Další respondenti zavítali do muzea, jiní se zúčastnili různých kulturních událostí, nejčastěji Mělnického vinobraní a přehlídky dětských folklorních souborů Mělnický Vrkoč. Za návštěvou ostatních památek města přijelo 6 % dotázaných.

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

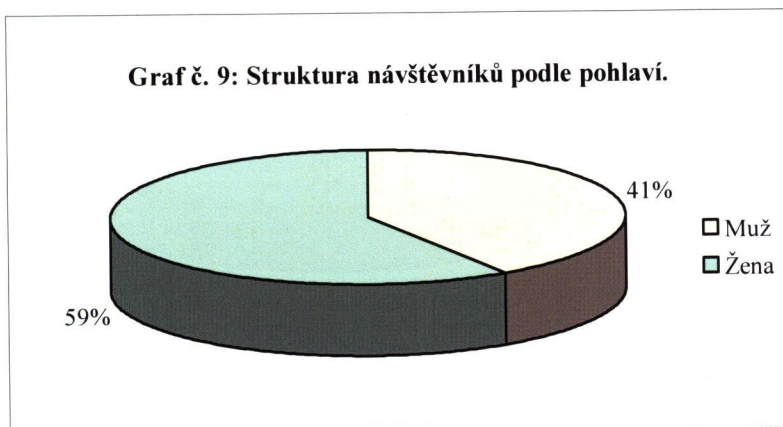
Respondentům byla také položena otázka, zda mají v úmyslu Mělník v budoucnu opět navštívit. Přes šedesát procent dotazovaných odpovědělo, že bude-li možnost, jistě do města znovu zavítá. Osm procent respondentů o opětovném návratu neuvažuje.

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

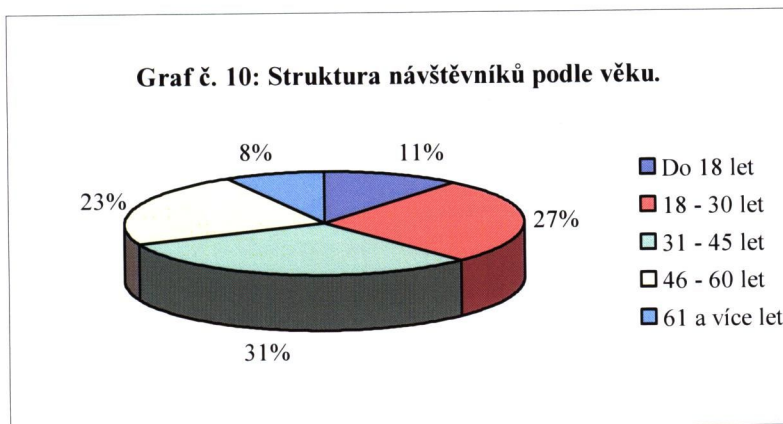
Další údaje byly v dotazníku umístěny za účelem upřesnění segmentu návštěvníků. Jednalo se např. o pohlaví, věk či vzdělání. Struktura osob podle pohlaví

ukázala, že větší procento návštěvníků tvoří ženy. Procentní rozdíl mezi muži a ženami ovšem nebyl příliš výrazný.

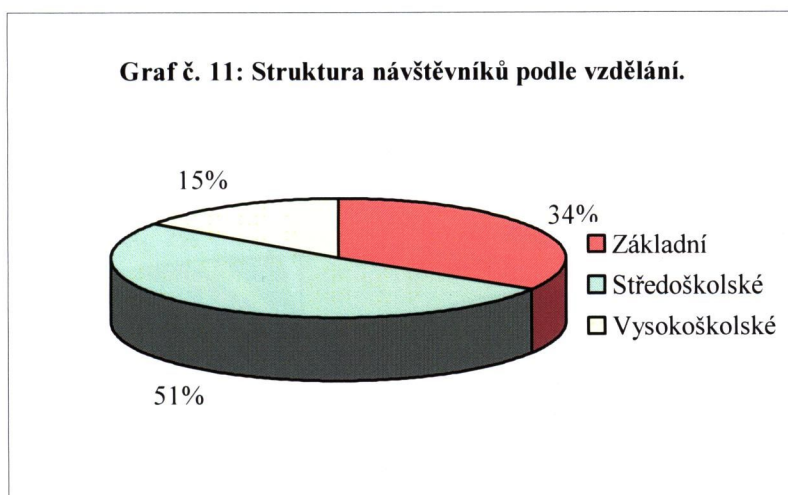
Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Ze struktury návštěvníků podle věku vyplývá, že mezi respondenty převažovaly osoby ve věkovém rozmezí osmnáct až čtyřicet pět let. Značnou část dále tvořili obyvatelé do šedesáti let. Nejmenší podíl náležel osobám do 18 a nad 61 let.

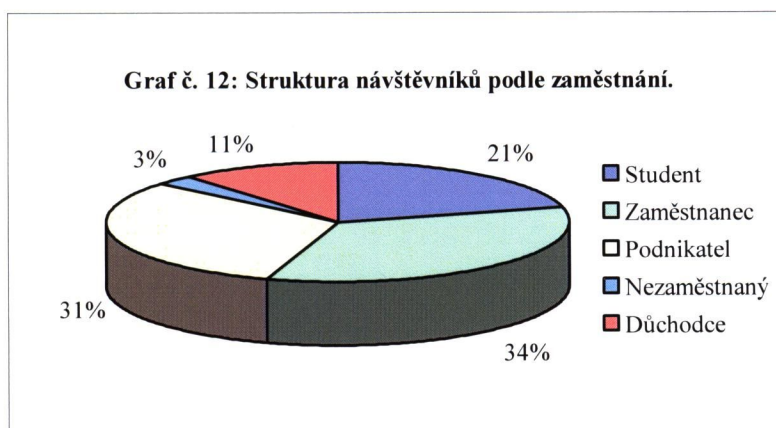
Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Z hlediska vzdělání převažovaly mezi návštěvníky osoby středoškolsky vzdělané, jež tvořily celou jednu polovinu dotazovaných. Druhou největší skupinu zaujímaly osoby se základním vzděláním.

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

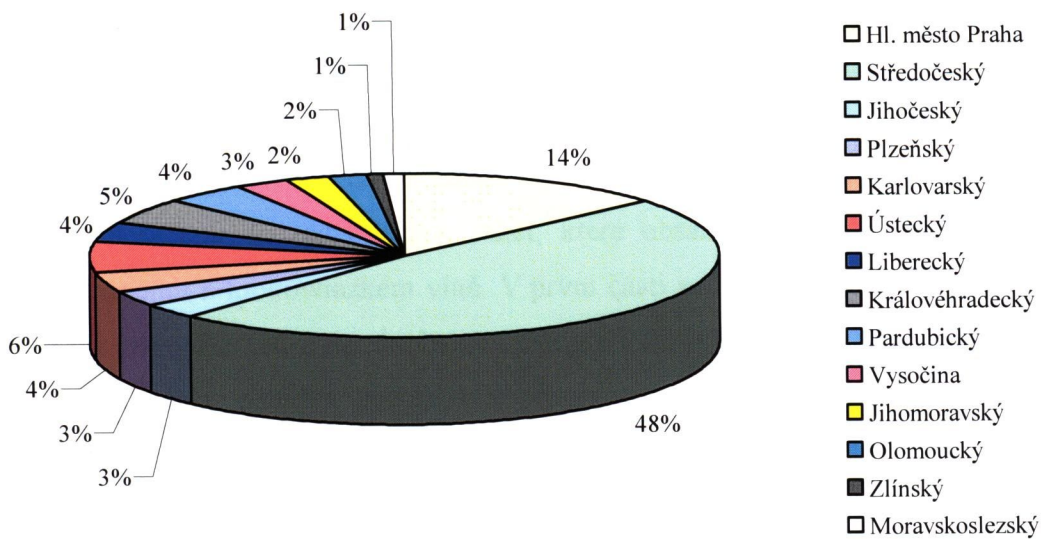
Dalším zjišťovaným údajem bylo zaměstnání. Podle dosažených výsledků převažovali zaměstnanci a podnikatelé, za kterými následovali studenti a lidé důchodového věku. Menší část návštěvníků tvořily osoby nezaměstnané.

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Struktura návštěvníků byla dále zkoumána podle kraje, ze kterého respondent pocházel. Téměř jedna polovina dotazovaných přijela ze Středočeského kraje, ve kterém se město Mělník nachází. Větší skupinu tvořili návštěvníci z Prahy. Dále mírně převažovaly příjezdy z Ústeckého a Královéhradeckého kraje. Tyto kraje představují sousední regiony, z čehož lze usuzovat, že město má spíše regionální význam.

Graf č. 13: Struktura návštěvníků podle krajů.

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

4. REALIZAČNÍ PODMÍNKY CESTOVNÍHO RUCHU

4.1. Propagace, reklama a její účinnost

Zámek Mělník využívá ke své propagaci především vlastní webové stránky. Na adrese www.lobkowicz-melnik.cz lze nalézt všechny potřebné informace. Stránky jsou přehledně uspořádány do jednotlivých sekcí, které obsahují podrobné informace o zámku, gastronomii a lobkowiczském víně. V první části se lze dočíst o historii zámku, nastudovat si prohlídkovou trasu doplněnou fotografiemi jednotlivých sálů a místností. Nachází se zde také nabídka speciálních programů a nočních prohlídek. Nechybí samozřejmě informace o otevírací době a kontaktní údaje. Gastronomie nabízí přehled menu v zámecké restauraci s vyhlídkou, možnosti uspořádání hostin v jednotlivých salóncích včetně kapacity osob a ceníku. Podrobné informace jsou věnovány lobkowiczskému vínu. Úvodní část se zabývá zámeckými vinohrady, následuje popis pěstovaných odrůd, ceník a přehled prodejen, kde si lze víno zakoupit. Přes internet je možné provést objednávky na prohlídky, vstupenky si však lze zakoupit pouze v pokladně zámku, kde je nainstalován speciální software.

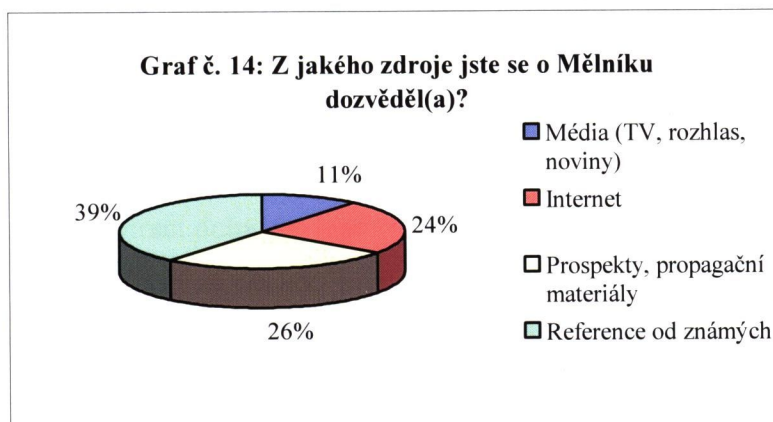
Další formou propagace jsou informační brožurky a leporela vydávaná zámkem na vlastní náklad. Informace o zámku se nacházejí také v Katalogu cestovního ruchu, který pravidelně vydává Městský úřad Mělník. Dalším zdrojem, kde se lze dozvědět podrobnosti o zámku, je Turistické informační středisko, které se nachází v centru města.

Regionální a celostátní televize jsou využívány pro reklamu pouze zřídka. Většinou se jedná o propagaci spojenou s nějakou kulturní událostí, která se na zámku koná. Reklamu v denících ani časopisech zámek nevyužívá. Přesto si lze občas v některém časopisu či magazínu přečíst článek související s mělnickými zámky. Většinou se jedná o rozhovor s rodinou Lobkowiczovou. Zatím poslední článek uveřejnil Magazín ČSA v září 2005.

Velkým přínosem pro zámek by bylo kvalitní značení na příjezdových cestách, které je bohužel velice nedostačující. Pokud do města přijíždí návštěvník, který nejede cíleně na zámek a o zámku neví, nemá šanci se o něm ani dozvědět. Chybí zde totiž poutače, které by jej o existenci zámku informovaly. Tyto poutače mají jednotnou podobu pro celou Českou republiku a jejich zhotovení je v kompetenci města. Zámek

má již několik let zažádáno o výrobu a nainstalování těchto poutačů, spolupráce ze strany města je však velmi nevstřícná.

Z dotazníkového šetření vyplývá, že nejvíce respondentů získalo informace o Mělníku od svých známých. Dalším zdrojem byly prospekty a propagační materiály. Značný podíl zaujímal také internet, kde si informace a zajímavosti vyhledala téměř jedna čtvrtina dotazovaných. Zbýlých 11 % návštěvníků získalo informace díky televizi, rozhlasu či tisku.

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

4.2. Služby návštěvníkům

4.2.1. Stravovací služby

V blízkosti zámku se nachází nespočet restaurací. Přímo v areálu zámku mohou hosté navštívit nově zrekonstruovanou zámeckou restauraci s vyhlídkou na soutok řek Labe a Vltavy. Možné je také zavítat do zámeckých sklepů ze 14. století, kde probíhá ochutnávka vín. Kromě klasických restaurací je ve městě k dispozici mnoho vináren, pizzerií, hostinců, pivnic i bister. Příjemné posezení nad šálkem kávy a zákusku nabízí několik kaváren a cukráren nedaleko centra. Celkově lze říci, že město disponuje dostatkem kvalitních restauračních zařízení, z jejichž nabídky si jistě vybere jak náročná klientela, tak zákazníci, kteří upřednostňují levnější občerstvení.

Přehled stravovacích zařízení:

Zámecká kavárna a restaurace s vyhlídkou

Svatováclavská 19, otevírací doba: út – ne: 11:00 – 18:00 h, pondělí na objednávku.

Zámecká restaurace s vyhlídkou nabízí bohatý výběr salátů, studených předkrmů, hlavních jídel se zeleninou a různými dezerty nebo standardní menu včetně kávy nebo čaje. Lze si také vybrat ze 2 typů Švédských stolů za Kč 240,- či 350,- Kč.

Zámecké klenby

Zimní vinárna umístěná v zámeckých klenbách má otevřeno na objednávku pro skupiny.

Od listopadu do března je zde v provozu gastronomie s kapacitou 40 až 100 míst.

Restaurace U Rytířů

Svatováclavská 17, otevírací doba: po – ne: 11:00 – 23:00 h.

Bývalý skromný hotýlek se zámeckou pivnicí, opředený starosvětským půvabem, byl citlivými úpravami proměněn v moderní restaurační celek. V budově se nachází luxusní restaurace s 35 místy. Možnost posedět nad sklenkou vína či šálkem kávy nabízí útulná kavárna pro 25 hostů. K dispozici je také salónek pro 20 osob v prvním podlaží hlubokých středověkých sklepů, který je vhodný pro uspořádání svatební hostiny, abiturientských večírků či rodinných oslav. Nechybí ani zahradní restaurace se 60 místy.

Mělnická restaurace Narcis

Bezručova 605, otevírací doba: po – pá: 10:30 – 14:30 h (pro skupiny individuálně).

Restaurace Narcis se orientuje především na pořádání rautů, banketů, koktejlů, sateb, promoci, hostin, apod. Kapacita činí až 120 míst. Samozřejmostí je příprava klasického i nevšedního menu, nabídka vlastních výrobků studené kuchyně, příprava švédských stolů. K dispozici je taneční parket. Restaurace dále zajišťuje kompletní servis v oblasti pořádání svatebních hostin, jako je např. květinová výzdoba, videozáznam, pronájem limuzíny nebo kočáru taženého koňmi, rozvoz hostů, živá hudba či příprava výslužky. Pronájem restaurace je zdarma.

Restaurace U Cinků

Českolipská 1166, otevírací doba: denně 9:30 – 22:00 h.

Hotel U Cinků disponuje restaurací, zahradní restaurací s kapacitou 350 míst, grilem a tanečním parketem.

Pizzeria Mex

Českolipská 776, otevírací doba: po – čt: 11:00 – 22:00 h, pá – ne: 11:00 – 23:00 h.

Restaurace má kapacitu 140 míst. Interiér je doplněn fontánkou, akváriem a útulnou terasou s bazénky. Přímou v prostorách restaurace se nachází rozsáhlé parkoviště. Pro zájezdy je připravena informační nabídka menu, kterou lze dle přání změnit.

Restaurace Stará škola

Na Vyhlídce 159, otevírací doba: po – ne: 11:00 – 23:00 h.

Čínská restaurace

Svatováclavská 16, otevírací doba: po – ne: 11:00 – 23:00 h.

Restaurace U sv. Václava

Svatováclavská 22, otevírací doba: po – čt: 11:00 – 23:00, pá – ne: 11:00 – 24:00 h.

Restaurace Na Hradbách

Náměstí Míru 9, otevírací doba: po – ne: 11:00 – 23:00 h.

Restaurace Bravo

Náměstí Míru 30, otevírací doba: po – čt: 10:00 – 23:00 h, pá – ne: 10:00 – 24:00 h.

Restaurace U Císaře

Palackého 135, otevírací doba: po – čt, ne: 10:00 – 23:00 h, pá – so: 10:00 – 01:00 h.

Restaurace Diana

Nová 209, otevírací doba: po – čt: 9:00 – 22:00 h, pá – ne: 17:00 – 24:00 h.

Restaurace Alabama, bowling

Okružní 2545, otevírací doba: po – čt: 11:00 – 23:00 h, pá - ne: 11:00 – 02:00 h.

Restaurace Na Kradlově

Pražská 2812, otevírací doba: st – ne: 11:00 – 23:00 h.

Restaurace Jaro

17. listopadu 174, otevírací doba: denně: 11:00 – 23:00 h.

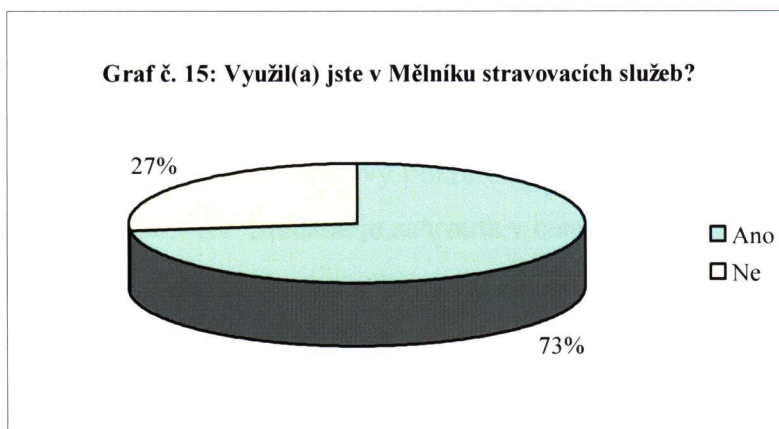
Restaurace U Jelínků

Českolipská 1456, otevírací doba: út – čt: 11:00 – 22:00 h, pá – so: 11:00 – 23:00 h.

Restaurace Zelená Lípa

Českolipská 1447, otevírací doba: po – pá: 9:00 – 23:00, so – ne: 10:00 – 23:00 h.

Z dotazníkového šetření vyplývá, že více jak sedmdesát procent návštěvníků zavítalo v Mělníku do některého ze zdejších stravovacích zařízení. Méně jak jedna třetina respondentů stravovacích služeb nevyužila vůbec.

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

4.2.2. Ubytovací služby

Možnosti k ubytování jsou ve městě Mělník bohaté. Nachází se zde 5 velkých hotelů a několik penzionů a privátů. Náročná klientela může využít služeb čtyřhvězdičkového hotelu Dům U Rytířů, méně nároční se spokojí s širokou nabídkou privátů či penzionů. Pro příznivce stanování je určen místní AutoCamp s kapacitou přes 300 míst.

Také v blízkosti Mělníka je možné sehnat levné ubytování od autocampů, přes priváty a penziony až po hotely. Celkově se jedná přibližně o 40 ubytovacích zařízení.

Přehled ubytovacích zařízení:

Dům U Rytířů****

Svatováclavská 17, ubytovací kapacita: 30 lůžek.

Hotel Dům U Rytířů nabízí ubytování ve 2 - 4 lůžkových luxusních apartmánech. Tyto apartmány mají kuchyně vybavené vestavěnými spotřebiči, TV, SAT, telefony a v koupelně každého apartmánu je umístěna pohodlná vana. Apartmán č.5 dokonce nabízí bublinkovou vanu a krb. Většina apartmánů má terasu, ze které je nádherný výhled na historické jádro Mělníka. Při dlouhodobém ubytování poskytuje hotel výrazné slevy. Ceny se pohybují v rozmezí od 1.900,- Kč za dvojlůžkový pokoj bez snídaně do 2.700,- Kč za čtyřlůžkový pokoj se snídaní.

Hotel U Cinků***

Českolipská 1166, ubytovací kapacita: 56 lůžek.

Jedná se o nový hotel s restaurací. Všechny pokoje mají vlastní sociální zařízení a TV se satelitem. Hotel se nachází 2 km od zámku Mělník a disponuje vlastním uzavřeným parkovištěm s monitorováním. Celková kapacita je tvořena 27 dvoulůžkovými pokoji s možností přistýlky. Cena za jednolůžkový pokoj činí 985,- Kč, za dvoulůžkový pokoj pak zákazník zaplatí 1.280,- Kč. Snídaně je zahrnuta v ceně.

Hotel Ludmila***

Pražská 2639, ubytovací kapacita: 200 lůžek.

Hotel s dlouholetou tradicí nedávno prošel a dále prochází rekonstrukcí. Nyní nabízí 40 zmodernizovaných dvoulůžkových pokojů STANDARD a 39 dvou a třílůžkových pokojů ECONOMY na 8 podlažích se dvěma výtahy. Všechny mají vlastní sociální zařízení se sprchou a WC. 4 pokoje mají velkou koupelnu s vanou. Na každém pokoji je telefon s možností přímé volby. Samozřejmostí je TV s příjmem satelitních programů. Kromě kvalitního ubytování nabízí hotel také několik salónek s technickým zázemím, loby bar, bowling a vlastní parkoviště pro osobní auta i autobusy či garážová stání pro 3 osobní automobily.

Hotel Bomi***

Mladoboleslavská 2265, ubytovací kapacita: 47 lůžek.

Hotel Bomi disponuje 47 lůžky v jedno- až třílůžkových pokojích. Cena se pohybuje v rozmezí od 700,- Kč za 1 osobu do 1.300,- Kč za 3 osoby. Snídaně je zahrnuta v ceně ubytování.

Hotel Jaro***

17. listopadu 174, ubytovací kapacita: 52 lůžek.

Penzion Hana

Fügnerova 714, ubytovací kapacita: 18 lůžek.

Penzion Hana je rodinný dům se zahradou, který umožňuje ubytování v 10 dvoulůžkových pokojích s koupelnou, WC a televizí. Jídelnu pro maximálně 18 osob lze využít pro různá školení. Dále je hostům k dispozici zařízená kuchyňka a společenská místnost. Cena dvoulůžkového pokoje činí 900,- Kč.

Penzion V Podzámčí

J. Seiferta 167, ubytovací kapacita: 9 lůžek.

Privát Uhrová

Legionářů 80, ubytovací kapacita: 4 lůžka.

Privát Taschner

Legionářů 74, ubytovací kapacita: 4 lůžka.

Privát Luňák

Legionářů 76, ubytovací kapacita: 4 lůžka.

Privát Hulička

U tanku 83, ubytovací kapacita: 6 lůžek.

Privát Hanousková

Fügnerova 695, ubytovací kapacita: 6 lůžek.

Privát Vila Evropa

Jarošova 736, ubytovací kapacita: 10 lůžek.

Privát Vila Olina

Kokořínská 2670, ubytovací kapacita: 5 lůžek.

AutoCamp Mělník

Klášterní 720, ubytovací kapacita: 328 míst; 100 míst pro stany.

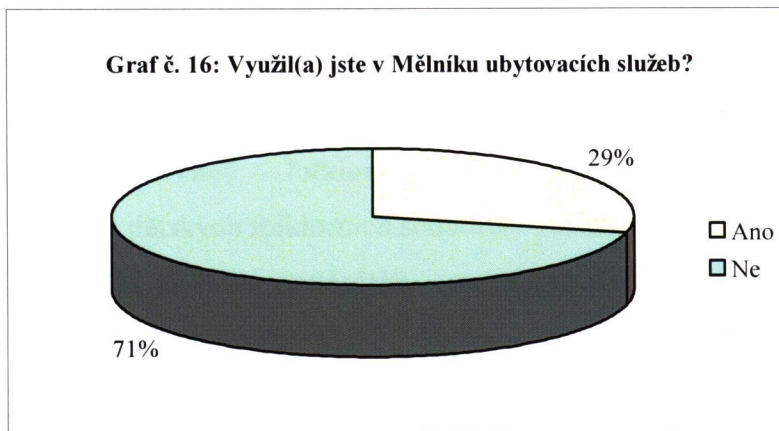
AutoCamp Mělník se rozléhá přímo u krásného letního koupaliště s tobogánem, krytého bazénu, zimního stadionu a areálu fotbalových hřišť. V kempu se nachází restaurace s terasou a kapacitou 100 míst, která je vhodná pro pořádání podnikových akcí, svatebních hostin, rodinných oslav nebo k příjemnému posezení u dobrého jídla a pití. AutoCamp nabízí možnost celoročního i sezónního ubytování.

Tabulka č. 7: Možnosti ubytování v AutoCampu Mělník

Možnosti ubytování v AutoCampu Mělník				
Provoz	Typ ubytování	Počet osob	Popis	Cena
Celoroční	Pokoj s terasou	2	Soc. zařízení, kuchyňka	630,- Kč/noc
	Chata	4	Soc. zařízení, kuchyňka	1.260,- Kč/ noc
	Motel	1 - 4	Soc. zařízení na patře	175,- Kč/os/noc
	Unimo ubytovny	skupiny	Pro sportovní soustředění	150,- Kč/os/noc
Sezónní	Chata	4	Bez příslušenství	700,- Kč/noc
	Karavanové stání	80 míst	Centrální soc. zařízení	
	Stanová stání	80 míst	Centrální soc. zařízení	

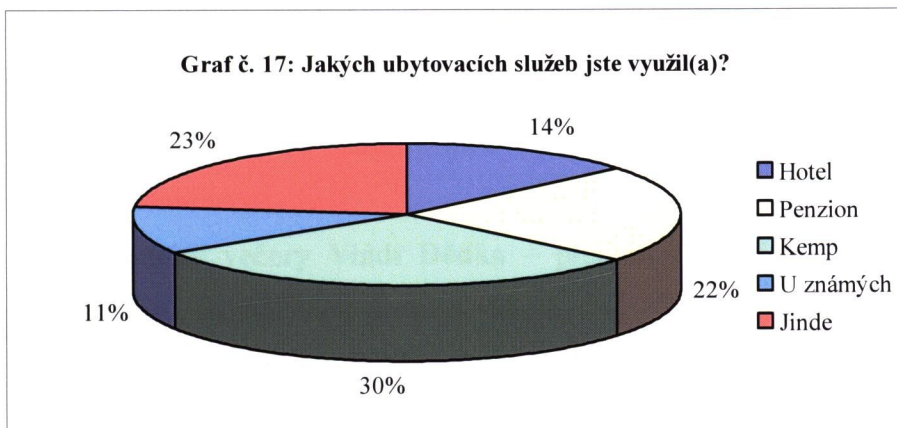
Zdroj: Internetové stránky AutoCampu Mělník

V dotazníkovém šetření byla zařazena otázka týkající se využití ubytovacích služeb města. Přes sedmdesát procent respondentů se v Mělníku neubytovalo. Tito návštěvníci přijeli do města většinou v rámci jednodenního výletu, případně byla jejich cílem obchodní cesta či pouze projížďeli.

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Ze zbylých zhruba třiceti procent návštěvníků, kteří se zde ubytovali, jich největší část využila možnosti kempování. Ve značné míře poskytly ubytování zdejší penziony a priváty. Menší část respondentů přenocovala v některém z hotelů, ostatní se spokojili s noclehem u známých či příbuzných.

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

4.2.3. Společenské a kulturní akce 2004/2005

4. 5. – 5. 5. **Regionální muzeum Mělník: Konference historiků na téma Královská města** – Mělník za třicetileté války – výstava, koncert Lyra da camera.
8. 5. **Brnkfest – Festival folkové a country hudby** – pořádá Sdružení pracující s dětmi a mládeží.
11. – 13. 6. **Mělnický vrkoč – folklorní festival** spojený se Zemskou přehlídkou českých dětských folklorních souborů – pořádá sdružení Mělnický vrkoč.
19. 6. **Mělnická jizerská padesátka** – recesistní závod na běžkách na náměstí Míru – pořádá BOSO.
- červenec **Varhanní koncerty v chrámu sv. Petra a Pavla** - pořádá město Mělník a proboštství chrámu.
- srpen
- 8.8. **Kostel sv. Vavřince - slavnostní znovuotevření kostela po celkové rekonstrukci.** Účinkující: Schola Gregoriana Pragensis.
17. – 19. 9. **Mělnické vinobraní** – tradiční městská slavnost, program na hlavní scéně, historické scéně a country scéně, umělecká řemesla, průvod Karla IV. a jeho družiny, ohňostroj, atrakce. Pořádá město Mělník a Masarykův kulturní dům.⁴⁷
11. 11. **Průvod sv. Martina** - průvod dětí se svíčkami doprovází družinu sv. Martina, která přináší světlo do města. Rytířský souboj, hudební vystoupení dětí na náměstí Míru. Pořádá město Mělník a Základní škola Jungmannovy sady.
- Listopad **Divadelní večery Vládi Dědka** – přehlídka amatérských divadelních souborů, pořádá Nové divadlo Mělník.
26. 11. **10. výročí dětského folklorního souboru Jarošáček a 55 let folklorního souboru Jarošovci.**
26. 11. **730 let města Mělníka** – komponovaný pořad k výročí první zmínky o městě. Pořádá město Mělník a Masarykův kulturní dům.

Kulturní program města je velmi bohatý. Obyvatelé mají možnost zúčastnit se řady zajímavých společenských i sportovních akcí. Mezi nejoblíbenější událost patří již

⁴⁷ Program Mělnického vinobraní v příloze č. 12

tradiční městská slavnost Mělnické vinobraní, která nabízí bohatý kulturní program, jehož hlavním bodem je průvod Karla IV. a jeho družiny městem.

4.2.4. Dopravní dostupnost

Dopravní dostupnost zámku Mělník je dobrá. Město disponuje vlakovým i autobusovým nádražím.

Autobusové spojení zajišťují společnosti ČSAD – AB, spol. s r. o., ČSAD, Nerabus - Ivan Marinov (linka Mělník – Neratovice – Praha Holešovice) a Kokořínský SOK, s. r. o. (linka Nosálov, Libovice – Lobeč – Mšeno – Nebužely – Mělník). Cesta autobusem z Prahy trvá přibližně půl hodiny. Po příjezdu je nutné překonat asi patnáctiminutovou vzdálenost od nádraží k zámku. Nedostatečný je ovšem informační systém. Na nádraží se nenacházejí navigační tabule, takže pro návštěvníka, který do města přijíždí poprvé, je obtížné se zorientovat a najít správný směr do centra i k zámku.

Vlakové spojení umožňují České dráhy. Město leží na trase Brno – Děčín. Spojení z hlavního města je možné pouze s přestupem a trvá přibližně 1 hodinu.

Nejpohodlnějším dopravním prostředkem je samozřejmě automobil. Zámek disponuje vlastním parkovištěm, které je však určeno pouze pro zaměstnance, případně pro organizátory různých kulturních akcí, apod. O parkovací kapacity pro návštěvníky však není nouze. Ve městě se nachází 5 parkovišť, některá jsou zdarma, jiná placená. Všechna jsou k dispozici 24 hodin denně.

Přehled parkovacích ploch:

Parkoviště P&J Mělník, s. r. o., Bezručova

Parkoviště hlídané, placené, možnost parkování autobusů, otevírací doba: nonstop.

Parkoviště, náměstí Karla IV.

Parkoviště placené (parkovací automat), otevírací doba: nonstop.

Parkoviště, náměstí Míru

Parkoviště placené (parkovací automat), otevírací doba: nonstop.

Parkoviště, ul. Legionářů

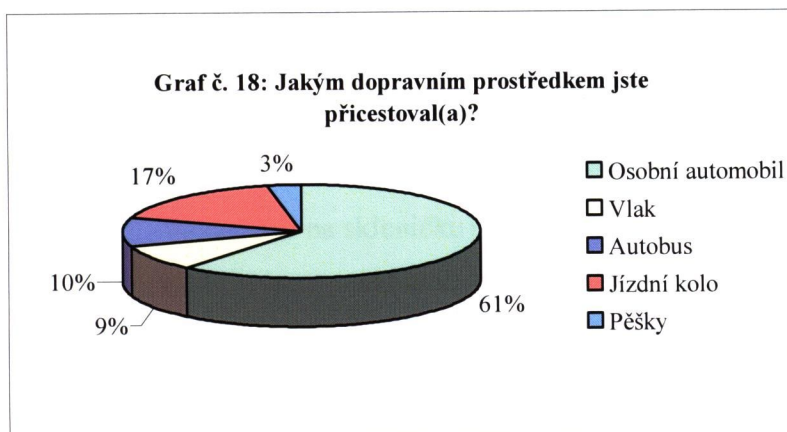
Parkoviště zdarma, možnost parkování autobusů, otevírací doba: nonstop.

Parkoviště, ul. J. Seiferta

Parkoviště zdarma, možnost parkování autobusů, otevírací doba: nonstop.

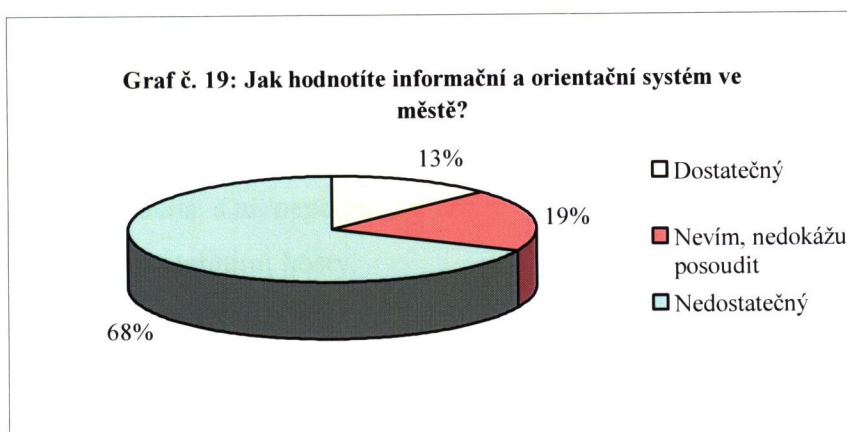
Městskou dopravu zajišťují dvě linky MHD. Návštěvníci města mohou také využít čtyři různé společnosti Taxi služby. Ti, kteří zde hodlají strávit více dní a navštívit případně i okolní zajímavosti a atraktivitu, mohou využít služeb Autopůjčovny Hájek – Havelka.

V dotazníkovém šetření bylo zjišťováno, jakým typem dopravního prostředku návštěvníci přicestovali. Z celkového počtu 184 respondentů jich více jak 60 % dalo přednost pohodlí osobního automobilu. Z ankety vyplývá, že stále více osob využívá pro své cesty jízdní kolo. Dalšími formami dopravy byly vlak a autobus, část dotazovaných z blízkého okolí využila možnosti procházky pěšky.

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Další otázka se týkala informačního a orientačního systému města. Za nedostatečný ho považuje téměř sedmdesát procent respondentů. Necelých dvacet procent dotázaných nedokázalo stávající systém posoudit. Pouhých třináct procent návštěvníků bylo s informačním a orientačním systémem města spokojeno.

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

4.2.5. Doprovodné služby a akce zámku mimo sezónu

Prodej vína

Hlavní doprovodnou službou, na kterou se zámek Mělník orientuje, je prodej vína. V nabídce je bílé i červené víno vlastní produkce, které je možné zakoupit přímo na zámku.⁴⁸

Prohlídka sklepů a ochutnávka vín

Kromě klasické prohlídky zámku je možné sestoupit do zámeckých sklepů, jejichž návštěvu lze spojit s ochutnávkou vín. Prohlídka probíhá denně od 1. ledna do 31. prosince od 10:00 do 17:00 hodin. K dispozici jsou texty za 25,- Kč.

Individuální degustace celého sortimentu zámeckých vín je možná denně od 10:00 do 17:00 hodin a probíhá podle přání s průvodcem či bez průvodce. Cena činí 150,- Kč na osobu (+ 50,- Kč záloha na skleničku).

Malá degustace trvá 30 minut, v nabídce jsou dva druhy vín a stojí 70,- Kč pro jednu osobu včetně prohlídky zámeckých sklepů. Velká degustace za 120,- Kč na osobu obsahuje šest druhů vín a probíhá 45 minut. Další možností je Super degustace v délce 60 minut, při které lze ochutnat všechny druhy vín ze zámeckých sklepů za 220,- Kč na osobu. Posledním typem je VIP degustace, při které dochází k výběru nejlepších vín s ředitelem zámeckého vinařství. Probíhá po prohlídce sklepů v salonku sv. Jiří. Minimální počet účastníků činí 8 osob. Cena pro 1 osobu je 350,- Kč.

K degustacím se servíruje chléb. Na objednávku se podávají jednohubky (5 ks za 40,- Kč) nebo sýrová variace (1 porce za 60,- Kč).

Pořádání svateb

Zámecké prostory jsou využívány pro pořádání svateb a hostin. K dispozici jsou různé sály a salónky podle přání klientů. Tuto činnost se ovšem zámek snaží omezit na minimum a do budoucna s ní nepočítá vůbec. Je to způsobeno především z důvodu četných problémů se svatebními hosty.

Pořádání výstav

S pořádáním výstav nemá zámek příliš kladné zkušenosti. Základní problém vidí v tom, že průměrný turista, který přichází na zámek není schopen příliš porozumět

⁴⁸ Podrobný přehled pěstovaných odrůd, ceník a seznam prodejen v příloze č. 13

modernímu umění, na které se zámecká galerie orientuje. Z tohoto důvodu se zde koná čím dál méně výstav.

Pořádání koncertů

Koncerty se na zámku konají velmi často. Jejich organizaci většinou zajišťuje Mělnický okrašlovací spolek, se kterým zámek aktivně spolupracuje. Jedná se především o koncerty vážné hudby, které se odehrávají nejčastěji v koncertním sále, v létě pak na zámeckém nádvoří. Využívány jsou také netradiční prostory zámeckých sklepů s vynikající akustikou.

Noční prohlídky

Noční prohlídky zahrnují prohlídky zámku a zámeckých sklepů. Jsou spojené s večeří v zámecké restauraci. Jsou možné pouze na objednávku od 18:00 do 20:00 h. Minimální počet hostů je 40 osob.

Speciální nabídka

Zámek Mělník nabízí pro skupiny od 10 osob od 1. listopadu do 15. března speciální program složený z prohlídky zámku a sklepů a degustace 4 druhů vín. Oběd tvoří zeleninová polévka, mělnický krutík řízek, hranolky nebo brambory a perník s čokoládovou polevou. Cena činí 290,- Kč za osobu. Pro tento program je nutná rezervace.

Gastronomie

Kavárna a restaurace s vyhlídkou

Otevírací doba je od úterý do neděle od 11:00 do 18:00 hodin, pondělí a večer na objednávku.

Zámecká restaurace s vyhlídkou nabízí bohatý výběr salátů, studených předkrmů, hlavních jídel se zeleninou a různými dezerty nebo standardní menu včetně kávy nebo čaje.

Součástí nabídky je švédský stůl za 240,- Kč, který je složen z následujících pokrmů: zvěřinová paštika, variace sýrů, variace českých salámů, tři druhy zeleninových salátů, dresink sladkokyselý a smetanový, pečivo. Hovězí vývar s nudlemi, koktejlová kuřata, pečený bůček, vepřové steaky, teplá zelenina, brambor, rýže. Švestkový koláč, tvarohový koláč, káva, čaj.

Druhou možností je švédský stůl za 350,- Kč: zvěřinová paštika, variace sýrů, šunky a studené pečeně. Šest druhů zeleninových salátů, čtyři druhy dresinků, pečivo. Vývar s nudlemi, krémová polévka. Vepřové steaky, zámecké soté nebo zámecký guláš, masové koule v pikantní omáčce. Zámecké zvěřinové ragú, koktejlová kuřata. Pečené brambory s kořením, dušená rýže, karotka s hráškem, květák s brokolicí. Švestkový koláč, jablkový závin, tvarohový koláč, perník s čokoládovou polevou, káva, čaj.

Zimní vinárna

Zimní vinárna se nachází v zámeckých klenbách a má otevřeno na objednávku pro skupiny. Od listopadu do března je zde v provozu gastronomie (40 až 100 míst).

Pronájem salóneků a sálů k různým účelům

Salónek sv. Jiří

Salónek sv. Jiří je určen pro pořádání svatebních hostin, rodinných výročí, obchodních jednání spojených s kulturním programem a obědem či večeří. Kapacita činí 40 až 100 míst, menu lze sestavit na přání, slavnostní obědy a večeře se pohybují od 400,- Kč za osobu.

Koncertní sál a sál s mapami ze 17. století

Tento sál je vhodný k pořádání konferencí a seminářů, které lze spojit s kulturním programem a obědem či večeří (kapacita od 60 do 250 osob). Další možností je uspořádání recepce s hudbou a tancem (kapacita až do 400 osob), galavečeře spojené s prohlídkou zámku a na přání i s degustacemi vín ve vinných sklepích (až 200 míst k sezení). Sál lze také využít pro pořádání plesů (200 až 350 míst) či koncertů. Nájem se stanovuje dohodou.

Zámecké nádvoří a terasy

Vytváří typickou kulisu pro konání grilpárty a gardenpárty, ale lze ho využít i jako výstavní plochu pro prezentaci firem a jejich služeb. Zámecké nádvoří lze spojit s vyhlídkovou restaurací a terasami, kde je možné uspořádat velmi hezké zakončení seminářů a konferencí. Kapacita činí 200 až 400 osob.

5. REGIONÁLNÍ VÝZNAM ZÁMKU

5.1. Spolupráce zámku s městem

Spolupráce zámku a města je na velice špatné úrovni. Problém se zdá být v tom, že zámek je soukromou institucí a mezi těmito dvěma subjekty tak vzniká jistá rivalita. Namísto, aby se navzájem podporovaly, tak spíše soupeří o návštěvníka a jeho přízeň.

Tato situace má samozřejmě negativní dopad jak na zámek, tak na město. Jako příklad lze uvést zatím marnou snahu zámku o instalaci poutačů na příjezdových cestách do města. Zámek jako soukromá instituce musí zažádat město o výrobu a instalaci těchto poutačů. Přestože žádost je již dlouhou dobu podaná, město s jejich realizací otálí.

5.2. Spolupráce zámku s jinými subjekty cestovního ruchu v okolí

Zámek spolupracuje s více jak 150 cestovními kancelářemi z celé republiky. Spolupráce je vyvinuta na velmi vysoké úrovni. Objekt nabízí pro klienty cestovních kanceláří bohaté programy. Většinou se jedná o prohlídku zámku a sklepů, která je spojena s ochutnávkou vína, obědem či jinou zajímavou událostí. Paní Bettina Lobkowicz považuje za zásadní, aby zámek disponoval širokou nabídkou služeb, která ho odliší od konkurence a pomůže mu tak upoutat na sebe pozornost. V současné době má objekt vypracovanou nabídku až do konce srpna 2006.

Majitelka zámku si také uvědomuje, že velmi důležitá je spolupráce s ostatními hrady a zámky. Bohužel se však v této oblasti příliš nedaří navázat dobré kontakty. Problémem je na prvním místě otázka konkurence. Další překážkou je fakt, že podnikat společné kroky stojí určité investice. Řada zámků by se ráda účastnila společných akcí, není však ochotna se na nich finančně podílet, případně nedisponuje dostatečným kapitálem. V neposlední řadě pak existují subjekty, které spolupracovat nechtějí, protože to jednoduše nepotřebují.

6. ZÁVĚR

6.1. Výsledky studie

Zámek Mělník tvoří již zdaleka viditelnou dominantu města, tyčící se nad soutokem Labe a Vltavy. Zámek prošel staletí trvajícím vývojem od hradiště přes románský a gotický hrad, věnné sídlo českých královen, po šlechtickou renesanční a barokní rezidenci. Roku 1992 byl po 44 letech vrácen v restituci rodině Lobkowiczů, která přistoupila nejprve k rekonstrukci interiérů - byla vybudována nová zámecká expozice, novou podobu dostala také zámecká vinárna - a později exteriéru.

V kontextu českého kulturního dědictví zaujímá zámek bezesporu velmi významné postavení. Předností je jistě jeho celoroční otevírací doba, která umožňuje návštěvníkům kulturní vyžití nejen v letních měsících, ale i v zimě, kdy je většina ostatních památkových objektů nedostupná. Cena vstupného je rozdělena do tří kategorií. Kromě základního a sníženého vstupného nechybí ani zvýhodněná cena pro rodiny s dětmi. Výše vstupného je dle dotazníkového šetření dostupná pro většinu návštěvníků. Mírná nespokojenost se projevila především u obyvatel důchodového věku. Ti musí za prohlídku zámku zaplatit základní sazbu a nikoli sníženou, jak jsou tomu zvyklí u ostatních objektů. Průvodcovských služeb zámek nevyužívá. Mezi hlavní důvody patří náročný výběr kvalitních průvodců a rozdílný zájem návštěvníků. Možnost individuálního vstupu v kterémkoli čase navíc zvyšuje počet návštěvníků a tedy i zisk ze vstupného. Přestože zájemci dostanou u pokladny k zakoupené vstupence průvodcovské texty v tištěné formě, většina z nich by přeci jen uvítala komentovaný výklad s průvodcem.

Vzhledem k tomu, že je zámek v soukromém vlastnictví, nezískává od státu žádné dotace ani příspěvky. Přestože by mohl požádat o možnost čerpání grantů či oslovit sponzorské firmy, neusiluje nijak výrazně ani o tento způsob financování. Objekt je financován výhradně z vlastních prostředků. Hlavní zdroj zisku představuje prodej vína, jehož pěstování má na Mělnicku prastarou tradici. Výroba a prodej vína probíhá přímo na zámku, což přináší čistý zisk. Kromě toho vlastní Lobkowiczové prodejnu vína v Praze a víno je také distribuováno do maloobchodních sítí a vinoték. Nemalá část příjmů plyne z prodeje suvenýrů a upomínkových předmětů, které si lze zakoupit v pokladně zámku. Majitelka objektu pečlivě dohlíží na jejich výběr. Její snahou je uspokojit požadavky zákazníků a současně nabízet takové produkty, které se hodí do daného prostředí. Promyšlenou strategií je výhodná cena rodinného vstupného,

kteřá činí pouhých 100,- Kč za celou rodinu. Díky této nízké částce je rodina většinou ochotna utratit zbylé peníze za nabízené suvenýry. Další prostředky plynou z pronájmu zámeckých prostor pro pořádání různých kulturních událostí. Cena se většinou stanovuje dohodou podle typu konkrétní akce. Prodej vstupenek tvoří v porovnání s ostatními příjmy spíše zanedbatelnou částku.

Získané finanční prostředky jsou čerpány především na provoz zámku a na nezbytné opravy a rekonstrukce. Ty zde probíhají celoročně, za plného provozu. Objekt disponuje vlastní stavební firmou, která zaměstnává 9 osob. Rekonstrukce jsou naplánovány až do roku 2008. Podle Bettiny Lobkowicz jsou tržby z prodeje vína, suvenýrů a pronájmu prostor natolik dostačující, že i po pokrytí veškerých nákladů zámek vykazuje značný zisk. Z tohoto faktu lze odvodit, proč zámek dosud nevyužil možnosti čerpání grantů.

Z provedeného dotazníkové šetření vyplývá, že většina návštěvníků pochází ze střeďočeského kraje, ve kterém se zámek nachází. Příčina menšího podílu hostů z ostatních krajů patrně vyplývá z nedostatečné propagace objektu. Zámek sice využívá ke své prezentaci velmi pěkné a přehledně uspořádané webové stránky, kde se lze dozvědět všechny potřebné informace; pro prezentaci v rámci celé České republiky to však není dostačující. Výraznější prezentace v denících, časopisech, televizi a jiných typech médií by zámku jistě prospěla. Dalším nedostatkem je nekvalitní značení na příjezdových cestách, kde chybí orientační tabule, které by na existenci zámku upozorňovaly.

Rozvoj cestovního ruchu je také závislý na kvalitě poskytovaných služeb. Stravovací služby v Mělníku jsou na velmi vysoké úrovni. Nachází se zde nespočet restaurací, vináren, pizzerií, ale i hostinců a bister, které nabízí jednodušší formy občerstvení. Návštěvníci zámku mají možnost zavítat do tamější kavárny a restaurace, která disponuje vyhlídkou na soutok řek Labe a Vltavy. V nabídce je široký výběr pokrmů za velmi příznivé ceny. Také nabídka ubytovacích služeb je v Mělníku velmi bohatá. Pro náročnější klientelu se zde nachází několik hotelů, méně nároční mohou využít možnosti přenocování v některém z penzionů či privátů přímo ve městě či v blízkém okolí. Pro milovníky kempování je určen místní AutoCamp. Návštěvu zámku je možné spojit s některou z pořádaných kulturních či sportovních akcí, kterých se na Mělnicku koná celá řada. Mezi nejoblíbenější patří folklorní festival Mělnický vrkoč či dnes již tradiční městská slavnost Mělnické vinobraní. Dopravní dostupnost zámku Mělník je poměrně snadná. Město disponuje vlakovým i autobusovým nádražím.

Návštěvníci, kteří dají přednost osobnímu automobilu, mohou využít možnosti parkování na jednom z pěti místních parkovišť. Jako nedostatečný se jeví místní informační a orientační systém. Většina návštěvníků v dotazníkovém šetření uvedla, že měla problém s orientací ve městě. Důvodem je malé množství navigačních tabulí, kterých nejenže je ve městě nedostatek, ale na některých zásadních místech, jako např. autobusovém nádraží, se vůbec nenacházejí.

Podle Bettiny Lobkowicz je velice důležité vybudovat dobrý vztah mezi zámekem a jeho návštěvníky. Její snahou je přilákat co nejvíce hostů a usilovat o to, aby se sem rádi vraceli. Z tohoto důvodu nabízí zámek řadu doprovodných služeb. Kromě prodeje vína je možná prohlídka sklepů a ochutnávka vín. Zájemcům je umožněno pronajmout si některý ze sálů a salónek k uspořádání svatebních hostin, rodinných výročí či např. obchodních jednání. Samozřejmostí je pořádání koncertů, především vážné hudby, ve spolupráci s Mělnickým okrašlovacím spolkem. Nechybí ani noční prohlídky, které jsou spojené s večeří v zámecké restauraci. V minulosti se v zámecké kapli často konaly svatební obřady, s touto činností však zámek kvůli problémům se svatebními hosty do budoucna již nepočítá. Stejně tak se zde koná stále méně výstav. Důvodem je fakt, že vystavované moderní umění se příliš neslučuje s vkusem návštěvníků.

Pro kvalitní fungování zámku je velmi důležitá spolupráce s městem a s ostatními subjekty cestovního ruchu. Kooperace s cestovními kanceláři a agenturami z celé republiky je na velmi vysoké úrovni. Bohužel spolupráce s ostatními hrady a zámky je naopak velmi špatná. Je to dáno především silnou konkurencí a dále špatnou finanční situací většiny objektů, které nedisponují dostatkem prostředků, jež by mohly do konkrétních projektů vložit. Negativně se jeví také spolupráce s městem, která je dána především rivalitou mezi soukromým subjektem a samosprávou.

6.2. Návrhy k odstranění nedostatků

Přestože je zámek Mělník soukromou institucí, nepotýká se díky dobrému vedení s finančními, ani jinými problémy. Dochází zde k postupné rekonstrukci interiéru i exteriéru, hosté mohou navštívit místní restauraci či zámecké sklepení a ochutnat zdejší víno. Samozřejmostí je pronájem sálů a salónek k nejrůznějším účelům. Následující návrhy by proto měly být chápány spíše jako doporučení k novým aktivitám a rozšíření činnosti, než jako výtky k odstranění nedostatků.

Z dotazníkového šetření vyplývá, že velká část návštěvníků by upřednostnila komentovanou prohlídku s průvodcem namísto tištěných průvodcovských textů. Stálo by proto za zvážení, zda nezajistit několik průvodců alespoň na období letních, prázdninových měsíců, kdy na zámek zavítá nejvíce hostů. Tito průvodci by pak mohli být k dispozici i mimo sezónu, kdy by jejich služby byly poskytovány pro objednané skupiny či zájezdy, které o komentovaný výklad projeví zájem. Také noční prohlídky by mohly být oživeny mluveným slovem. Atraktivními by se jistě staly prohlídky v dobových kostýmech, které jsou velmi oblíbené nejen u dětí, ale i u dospělých návštěvníků. Zaměstnání dalších pracovníků by ovšem znamenalo zvýšení nákladů zámku ve formě výplaty mezd. Cílem každého objektu je své náklady minimalizovat. Dosažení co nejnižších nákladů by se v tomto případě dalo dosáhnout zaměstnáním pracovníků na částečný pracovní úvazek, např. uzavřením dohody o provedení práce. Zámek by díky tomu ušetřil určitou část finančních prostředků, neboť by nebyl povinen odvádět za zaměstnance sociální a zdravotní pojištění.

Objekt disponuje zámeckou kaplí, která vytváří příjemné prostředí pro pořádání svateb. Vedení zámku se však kvůli problémovým hostům rozhodlo tuto činnost ukončit. Otázkou zůstává, zda není škoda tento krásný prostor před svatebčany uzavřít. Obzvlášť, když se v prostorách zámku konají svatební hostiny, které na svatební obřad navazují. Situace by se dala vyřešit poměrně snadno např. tím, že by se pověřil jeden ze zaměstnanců, případně by se využilo služeb pořadatelské agentury. Ta by organizaci obřadů měla na starosti a dohlížela tak na celý průběh. Hlavním problémem tkví patrně v tom, že majitelka objektu je na veškeré aktivity spojené s chodem a řízením zámku sama a nemá tak čas a možnost dohlížet na všechny činnosti. Bylo by proto dobré, vytvořit tým schopných pracovníků, mezi které by se rozdělily jednotlivé úkoly. I v tomto případě je však nutné počítat se zvýšením nákladů na výplatu mezd. Před přistoupením k takovému kroku by bylo namístež zjistit, zda by vynaložené náklady odpovídaly dosažené produktivitě.

Také galerijní prostory by bylo vhodné uchovat ke svému účelu. Pokud moderní umění, které zde bylo dosud vystavováno, neodpovídá vkusu návštěvníků, stálo by za zvážení, zda nenajít kompromis a vystavovat taková díla, která se budou líbit hostům a zároveň budou vhodná pro výstavní prostory zámecké galerie. Výstavy by se nemusely týkat výhradně moderního umění. Návštěvníky by jistě upoutala např. výstava fotografií, plakátů či dobových kostýmů.

Většina turistů přicestovala do Mělníku v rámci jednodenního výletu. Pro cestovní ruch by bylo příznivé, kdyby se zde návštěvníci zdrželi více dní. Toho by bylo možné dosáhnout vytvořením zajímavého programu, který by nabízel návštěvu více památek nejen v Mělníku, ale i v jeho nejbližším okolí. Spoluprací s těmito památkovými objekty by bylo možné vytvořit produkt cestovního ruchu, který by pro zákazníka zajistil zajímavé strávení volného času na více dní. Zároveň by umožnil, aby se do spolupráce zapojili také poskytovatelé stravovacích a ubytovacích služeb. Návštěvu kulturních památek by bylo možné spojit s pobytem v přírodě či sportovním vyžitím. Jinou alternativou by mohly být tematicky zaměřené zájezdy na určitý typ památek, stavební sloh či lidovou architekturu.

Zámku by jistě prospěla výraznější propagace. Objekt, který má co nabídnout, by měl vstoupit do povědomí širší veřejnosti. Výhodou by jistě byla spolupráce s ostatními památkami či městy v rámci regionu, jejichž atraktivita by se propagovaly jako celek. Kromě letáček, které by poskytovaly informace o jednotlivých památkách, by se dala využít i možnost vzájemné reklamy. Jednotlivé objekty by mohly informovat o akcích pořádaných na ostatních památkách v okolí.

Základním nedostatkem jsou bezesporu chybějící navigační tabule na příjezdových cestách do města, které by informovaly řidiče o existenci zámku ve městě. Město by mělo také zlepšit orientační systém, který je v současné době nedostačující a náhodný turista je tak nucen ptát se na cestu domácích obyvatel.

Závěrem lze říci, že zámek Mělník je vzhledem k netradičnímu přístupu vedení jedinečnou atraktivitou cestovního ruchu. Soukromý vlastník provádí v objektu nezbytné rekonstrukce a postupně tak dochází k zpřístupnění dalších zámeckých prostor. Oproti ostatním státním památkám zde probíhají stavební práce nepřetržitě a neustále se pracuje na odstraňování různých nedostatků. Přestože je zámek soukromý a nemá tak nárok na státní dotace, nečerpá ani z grantů a financuje svoji činnost čistě z vlastních prostředků. Ačkoli řada jiných subjektů získává státní dotace, stav památek tomu často vůbec neodpovídá. Opravy jsou postupné a velmi zdlouhavé. Podle paní Lobkowicz má každý zámek šanci být výdělečný a vzkvétat tak jako Mělník. Stačí jen využít příležitost a připravit takový program, který by objekt zviditelnil a učinil ho atraktivním. Zámek Mělník jako subjekt cestovního ruchu zaujímá významnou pozici a podílí se svou činností na rozvoji nejen regionálního, ale i celostátního cestovního ruchu.

POUŽITÉ ZDROJE A LITERATURA:

Knížní publikace

- Kolektiv: Krajina soutoku: okres Mělník, vydal Okresní úřad Mělník, Mělník 1995.
- Brožovský, M.: Mělník: Státní zámek, památky města a okolí, vydalo Středisko státní památkové péče a ochrany přírody Středočeského kraje, Praha 1987.
- Špačková, R.: Mělník, vydalo Okresní muzeum, Mělník 2002.
- Kolektiv: Mělník, 700 let města (1274 – 1974), vydal Městský národní výbor, Mělník 1974.
- Rác, J.: Mělník, vydalo nakladatelství Siréna, Praha 1968.
- Wachsmannová, V.: Mělník: Státní zámek, město a památky v okolí, vydalo Sportovní a turistické nakladatelství, Praha 1960.
- Špačková, R.: Mělník – Chloumek: poutní kostel Nejsvětější Trojice, vydal Městský osvětový a okrašlovací spolek, Mělník 2005.
- Špačková, R.: Mělník – Pšova, vydalo město Mělník, Mělník 2004.
- Kolektiv: Památky a památníky okresu Mělník, vydal Okresní úřad ve spolupráci s Okresním muzeem, Mělník 1996.
- David, P.: Kokořínsko a Mělnicko, vydalo nakladatelství S&D, Praha 2003.
- Špačková, R.: Mělnická zastavení I., Putování časem různými místy historického jádra města, vydalo město Mělník, Mělník 2003.
- Špačková, R.: Mělnická ohlédnutí, vydal Městský úřad Mělník, Mělník 2001.
- Purš, F.: Mělnické poklady, vydalo město Mělník, Mělník 2003.
- Racek, J. a kolektiv: Mělnicko, vydalo nakl. ČTK – Pressfoto, Praha 1995.
- Špecinger, O.: Mělnicko, vydalo Středočeské nakladatelství a knihkupectví, Praha 1985.
- Špačková, R.: Oživená místa, vydalo Okresní muzeum Mělník, Mělník 2002.
- Sklenář, K.: Pravěk na soutoku: nejstarší osudy mělnické kotliny a jejího sousedství, vydalo Okresní muzeum Mělník ve spolupráci s Okresním úřadem Mělník, Mělník 1998.
- Kolektiv: Šlechta a panství na Mělnicku v raném novověku, vydalo Regionální muzeum, Mělník 2005.
- Hauft, J.: Vesele i vážně o mělnickém víně, vydalo Středočeské nakladatelství a knihkupectví, Praha 1969.

Kolektiv: Vlastivědný sborník Mělnicka, vydalo Okresní muzeum Mělník, Mělník 1983.

Kasík, S.: Lobkowiczové: dějiny a genealogie rodu, vydalo nakl. Veduta, České Budějovice 2002.

Brožovský, M.: Státní zámek Mělník, vydalo Středisko státní památkové péče a ochrany přírody Středočeského kraje, Praha 1984.

Zbořil, K.: Marketingový výzkum – Metodologie a aplikace, vydala VŠE, Praha 1998.

Dokumenty, časopisy a jiné zdroje

Imbr, J.: Historie mělnického zámku sahá do desátého století, Mělnický deník, č. 55, Mělník 2002.

Brych, V.: Poznámky k nejstarší podobě hradu Mělník, Castellologica bohemia, Archeologický ústav AV ČR, svazek 7, Praha 2000.

Lobkowiczová, B.: Proměny mělnického zámku, Metropolitní telegraf, č. 60, 1992.

Mělník: Katalog cestovního ruchu, vydal Městský úřad Mělník, Mělník 2004.

Zpravodaj Okresního úřadu Mělník, č. 8, vydal Okresní úřad Mělník 2002.

Muzejní zpravodaj, 1/2000, 1 – 2/2001.

Interní materiální zámku Mělník.

Internetové odkazy

www.melnik.cz

www.lobkowicz-melnik.cz

www.geocities.com

www.melnik.info

www.muzeum-melnik.cz

www.melnicko.cz

<http://sweb.cz/autocamp.melnik>

SEZNAM GRAFŮ:

1. Jaká se Vám zdá výše vstupného na prohlídku?.....	37
2. Pokud jste navštívil(a) zámek, upřednostnil(a) byste prohlídku s průvodcem před průvodcovskými texty?.....	38
3. Jste v Mělníku poprvé?.....	43
4. Kolikrát jste již město v minulosti navštívil(a)?.....	43
5. Jaký je Váš účel návštěvy?.....	44
6. S kým jste do Mělníku přijel(a)?.....	44
7. Za jakým účelem jste město navštívil(a)?.....	45
8. Chystáte se ještě někdy Mělník navštívit?.....	45
9. Struktura návštěvníků podle pohlaví.....	46
10. Struktura návštěvníků podle věku.....	46
11. Struktura návštěvníků podle vzdělání.....	47
12. Struktura návštěvníků podle zaměstnání.....	47
13. Struktura návštěvníků podle krajů.....	48
14. Z jakého zdroje jste se o Mělníku dozvěděl(a)?.....	50
15. Využil(a) jste v Mělníku stravovacích služeb?.....	53
16. Využil(a) jste v Mělníku ubytovacích služeb?.....	56
17. Jakých ubytovacích služeb jste využil(a)?.....	56
18. Jakým dopravním prostředkem jste přicestoval(a)?.....	59
19. Jak hodnotíte informační a orientační systém ve městě?.....	59

SEZNAM TABULEK:

1. Otevírací doba a výše vstupného zámku Mělník.....	36
2. Využití zámeckých prostor pro pořádání kulturních akcí.....	40
3. Přehled uskutečněných/plánovaných oprav a rekonstrukcí v exteriéru.....	41
4. Přehled uskutečněných/plánovaných oprav a rekonstrukcí v interiéru.....	41
5. Převažující návštěvnost národů v jednotlivých měsících.....	42
6. Návštěvnost zámku v jednotlivých měsících.....	42
7. Možnosti ubytování v AutoCampu Mělník.....	55

SEZNAM PŘÍLOH:

Příloha č. 1: Zámek Mělník

Příloha č. 2: Interiéry zámku Mělník

Příloha č. 3: Interiéry zámku Mělník

Příloha č. 4: Interiéry zámku Mělník

Příloha č. 5: Interiéry zámku Mělník

Příloha č. 6: Kulturně historické památky města Mělník

Příloha č. 7: Kulturně historické památky města Mělník

Příloha č. 8: Kulturně historické památky města Mělník

Příloha č. 9: Kulturně historické památky města Mělník

Příloha č. 10: Kulturně historické památky města Mělník

Příloha č. 11: Kulturně historické památky města Mělník

Příloha č. 12: Program Mělnického vinobraní 2005

Příloha č. 13: Lobkowiczská vína, ceník, prodejny

Příloha č. 14: Dotazník

Příloha č. 1

Zámek Mělník

Příloha č. 2

Interiéry zámku Mělník

Pokoj Jiřího Kristiána Lobkowicze

Pracovna kancléře Longina Lobkowicze

Příloha č. 3

Interiéry zámku Mělník

Velký zelený salón

Příloha č. 4

Interiéry zámku Mělník

Velký a malý sál s mapami a vedutami

Příloha č. 5

Interiéry zámku Mělník

Koncertní sál

Příloha č. 6

Interiéry zámku Mělník

Kaple

Příloha č. 7

Kulturně historické památky města Mělník

Radnice

Regionální muzeum Mělník a kostel Čtrnácti svatých pomocníků při bývalém kapucínském klášteře

Příloha č. 8

Kulturně historické památky města Mělník

Vila Karola

Proboštský chrám sv. Petra a Pavla, Kostnice

Příloha č. 9

Kulturně historické památky města Mělník

Pražská brána

Náměstí Míru

Příloha č. 10

Kulturně historické památky města Mělník

Kostel sv. Ludmily, dřevěná zvonice

Příloha č. 11

Kulturně historické památky města Mělník

Vodárenská věž

Autor fotografií: Stanislav Soukup

PROGRAM MĚLNICKÉHO VINOBRANÍ 2005

Pátek 16. září

Hlavní scéna na náměstí Míru

- 16:00 h Zahájení vinobraní, trubači na radnici
- 16:05 h Big Band ZUŠ, Colosal, Baťa a Kalábůf něžný být
- 19:00 h Kryštof, BSP
- 23:00 h Depozit a Rhodesia
- 24:00 h Konec programu

Folk a country scéna v Husově ulici

- 19:00 h Country bál – liberecká skupina Netřesk

Sobota 17. září

Hlavní scéna na náměstí Míru

- 09:30 h Trubači na radnici
- 09:35 h Přívoranka
- 11:00 h Marta Kubišová
- 12:30 h Elvis Presley Revival Band
- 14:00 h České srdce
- 15:30 h Burma Jones
- 17:00 h Koller Band
- 19:15 h Královský vinný přípitek
Scénka přivítání císaře na Mělníku (Nové divadlo Mělník)
- 20:00 h Pražský výběr
- 22:15 h Ohňostroj
- 22:00 h Starý kecky
- 24:00 h Ferit
- 02:00 h Konec programu

Folk a country scéna v Husově ulici

- 10:00 h Veget

11:20 h Blue eyes
12:40 h Bezefšeho
14:00 h Banjo Gang
15:20 h OoZ orchestra
16:40 h Slávek Janoušek a Vojta Kupčík
18:00 h Petr Kocman
20:00 h Country bál

Historická scéna na Palackého náměstí

Celodenní program dobové hudby (skupina Kanora), dobových tanců (skupina Ambrosie), žonglerských vystoupení a maňáskového divadla připravila HISTORIKA.

11:00 h a 15:00 h: Pěší turnajové klání na oslavu návštěvy Jeho císařské milosti Karla IV.

Neděle 18. září

Hlavní scéna na náměstí Míru

09:30 h Jarošovci a Jarošáček
10:30 h Dechová hudba Štětí a mažoretky
12:30 h Fleret
14:00 h Trestání nepoctivých řemeslníků – historická scénka
14:30 h Děda Mládek Ilegal Band
16:00 h Katapult
18:00 h Trubači na radnici, ukončení mělnického vinobraní 2005

Folk a country scéna v Husově ulici

10:00 h Cejch
11:30 h Bány
13:00 h Modrotisk
14:30 h Poutníci

Historická scéna na Palackého náměstí

Celodenní program dobové hudby (skupina Kanora), dobových tanců (skupina Ambrosie), žonglerských vystoupení a maňáskového divadla připravila HISTORIKA.

11:00 a 14:00 h: Pěší turnajové klání na oslavu návštěvy Jeho císařské milosti Karla IV.

Další nabídka:

Řemeslný trh na Palackého náměstí, řemeslná ulička - Svatováclavská, atrakce, stánky, občerstvení.

Vstupné:

Děti do 6 let, občané nad 70 let a držitelé ZTP	zdarma
Děti do 15 let a důchodci vstupné na 3 dny	40,- Kč
Dospělí vstupné na 3 dny	150,- Kč
Dospělí vstupné na 1 den	100,- Kč

LOBKOWICZSKÁ VÍNA, CENÍK, PRODEJNY

Lobkowiczská vína

Ludmila bílá 2003: Příjemná ovocná vůně jablek a citrusů. Čistá, ovocná chuť se svěží kyselinkou. Lehké víno k běžnému pití, založené na odrůdě Müller Thurgau.

Zámek Mělník bílý 2003: Vůně citrusů, bílé květy a jemně kořenité, muškátové projevy. Chuť je svěží, lehčí, nevtíravá.

Chardonnay, výběr z hroznů 2003: Příjemné ovocné tóny citrusů, broskví a zelených jablek ve vůni. Chuť je zakulacená, plná, svědčící o vynikající vyzrálости hroznů. Těžší víno s nižším obsahem kyselin.

Rulandské bílé, pozdní sběr 2002: Vůně intenzivní, ovocná po broskvích, zralých jablkách, odrůdové projevy jader lískových oříšků. Tóny kvetoucích ovocných stromů a medu. Chuť plná, komplexní.

Tramín červený, pozdní sběr 2002: Jemná kořenitost, expresivní vůně plátků růží, květů pivoňek, černého bezu a jasmínu vytváří příjemnou kompozici. Odrůdově daný nižší obsah kyselin působí harmonicky. Víno je suché, bez zbytkového cukru.

Tramín červený, pozdní sběr 2002: Jemná kořenitost, expresivní vůně plátků růží, květů pivoňek, černého bezu a jasmínu vytváří příjemnou kompozici. Odrůdově daný nižší obsah kyselin působí harmonicky. Víno je suché, bez zbytkového cukru.

Ryzlink rýnský, pozdní sběr 2002: Těžší, sladké vůně květů, vyzrálého jádrového ovoce, medu a lékořice. Minerální tóny spolu s jemnou kořenitostí doplňují chuť vína a působí spolu s vyššími kyselinami na jeho výrazný projev. Toto víno slibuje zajímavý vývoj při zrání v lahvi a dlouhou životnost.

Ludmila červená 2003: Ve vůni ovocné tóny višně a červeného rybízu. Vyrábí se z odrůdy Modrý Portugal. Chuť měkčí s příjemnými ovocnými projevy třešní a pivoňek. Lehké, svěží víno určené k běžné konzumaci.

Zámek Mělník červený 2003: Kupáž (směs) Rulandského modrého a Svatovavříneckého. Sensoricky vyrovnané známkové víno s otevřenějším projevem povidel a červeného ovoce. Víno lehčí struktury k běžnému pití.

Rulandské modré, pozdní sběr 2002: Vůně červeného lesního ovoce, kávy, čokolády a bylinek se zajímavým, jemně kořenitým projevem. Víno je strukturou i barvou subtilnější, což je dáno charakterem odrůdy Rulandské modré.

Rulandské modré, výběr z hroznů 2000: Vynikající ročník 2000 posílil odrůdovou charakteristiku intenzivním celkovým projevem vína s prvky sušeného ovoce a kořenitých bylinek. Zráním v barikových sudech obohatilo víno o výrazy vanilky, dubového dřeva a aromatického kouře. Víno má subtilnější strukturu danou odrůdou, již dosáhlo lahvové zralosti.

Zweigeltrebe Barrique 2002: Víno robustní struktury, výrazný a vyvážený projev červeného a modrého ovoce. Ten se zráním vína postupně vyvíjí směrem k tónům povidel a džemů. Do výrazu vína jsou nenásilně komponovány barikové podtóny dubového dřeva a vanilky. Odrůdově typické kořenité projevy pepře. Barva je intenzivní, silná.

Svatovavřínecké Barrique 2003, jakostní víno: Ve vůni a v chuti projev džemů modrého a červeného ovoce s dozvukem třešňové pecky. Po provzdušnění vína ve sklence nenásilně nastupují příjemné tóny barikového dřeva. Intenzivní, sytá barva. Harmonické víno s potenciálem lahvového zráním dvou až tří let.

CENÍK VÍN PRO ROK 2004

Všechna vína jsou lahvována do lahví kalamář o obsahu 0,75 l a dodávána v elegantních kartonech po 6 lahvích. Ceny jsou včetně DPH 19%.

Bílá vína

2003	Ludmila bílá	Kč 80,-
2002	Müller Thurgau	Kč 90,-
2003	Zámek Mělník bílé	Kč 110,-
2002	Ryzlink rýnský pozdní sběr	Kč 200,-
2002	Chardonnay pozdní sběr	Kč 190,-
2003	Chardonnay výběr z hroznů	Kč 200,-
2002	Rulandské bílé pozdní sběr	Kč 190,-
2003	Tramín červený pozdní sběr	Kč 190,-

Červená vína

2003	Ludmila červená	Kč 90,-
2002	Zámek Mělník červené	Kč 110,-
2002	Rulandské modré pozdní sběr	Kč 200,-
2000	Rulandské modré výběr z hroznů Barrique	
	0,75 l v lahvi typu Bordeaux	Kč 235,-
2002	Zweigeltrebe Barrique	

	0,75 l v lahvi typu Bordeaux	Kč 190,-
2003	Svatovavřínecké Barrique	
	0,75 l v lahvi typu Bordeaux	Kč 190,-
Sekt		
	Chateau Mělník Brut	Kč 195,-

PRODEJNY

Mělník, Rybáře 754, velkoobchod

otevírací doba: po - pá, 7:00 – 10:00 h

Zámek Mělník

otevírací doba: denně, 10:00 – 18:00 h

Malá Strana, Vlašská 17, Praha 1

otevírací doba: po - pá, 10:00 – 18:00 h

DOTAZNÍK

Vážené dámy, Vážení pánové,

jmenuji se Karolina Cedivodová a jsem studentkou Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Ráda bych Vás požádala o vyplnění tohoto dotazníku, který byl sestaven pro účely zpracování mé diplomové práce. Všechny údaje jsou anonymní a budou sloužit pouze pro moji potřebu. Byla bych velmi ráda, kdybyste mi při výzkumu byli nápomocní.

Předem děkuji za Vaši ochotu a spolupráci.

1. Jste v Mělníku poprvé? Ano Ne**Pokud ne, kolikrát jste již město v minulosti navštívil(a)?** Jednou 2 – 5 krát Vícekrát**2. Jaký je Váš účel návštěvy?** Dovolená Jednodenní výlet Obchodní cesta Tranzit Návštěva známých/příbuzných Jiný:**3. S kým jste do Mělníku přijel(a)?** Sám/sama S partnerem S rodinou S dětmi S přáteli Jiné:**4. Z jakého zdroje jste se o Mělníku dozvěděl(a)?** Média (TV, rozhlas, noviny) Internet Prospekty, propagační materiály Reference od známých Jiný:**5. Za jakým účelem jste město navštívil(a)?** Návštěva zámku Návštěva muzea Návštěva ostatních památek města Kulturní událost: Jiný:**Pokud jste navštívil(a) zámek, jak jste byl spokojen(a) se službami průvodce?** Velmi spokojen Služby byly uspokojující Nespokojen**Jaká se Vám zdá výše vstupného na prohlídku?** Příliš vysoká Vyhovující Oproti jiným objektům nízká

6. Jakým dopravním prostředkem jste přicestoval(a)?

- Osobní automobil
- Vlák
- Autobus
- Jízdní kolo
- Pěšky
- Jiný:.....

7. Využil(a) jste v Mělníku ubytovacích služeb?

- Ano Ne

Pokud ano, jakých:

- Hotel
- Penzion
- Kemp
- U známých
- Jinde:.....

8. Využil(a) jste zde stravovacích služeb?

- Ano Ne

9. Jak hodnotíte informační a orientační systém ve městě?

- Dostatečný
- Nevím, nedokážu posoudit
- Nedostatečný

10. Chystáte se ještě někdy Mělník navštívit?

- Ano, bude-li možnost
- Nevím
- Ne, nechystám se

11. Pohlaví:

- Muž
- Žena

Věk:

- Do 18 let
- 18 – 30 let
- 31 – 45 let
- 46 – 60 let
- 61 let a více

Vzdělání:

- Základní
- Středoškolské
- Vysokoškolské

Zaměstnání:

- Student
- Zaměstnanec
- Podnikatel
- Nezaměstnaný
- Důchodce

Ze kterého kraje pocházíte:

Děkuji Vám za vyplnění dotazníku a přeji pěkný den.

SUMMARY

Beaming up high on a hill right above the two biggest czech rivers adjoining, makes by itself The Mělník chatteau into a major landmark, seen from far and wide, as the surrounding, mostly flat, landscape just strengthens its' image.

Given back to its' original owners, the Lobkowitz family, some 44 years after it were seized from them by the Communists, the building has always been a milestone within the czech cultural heritage.

Open to its visitors all year round the chatteau does not provide guided tours around the property, as printed out guide pamphlets are available, eventhough large part of its' many annual visitors would appreciate the former. Move worthy consideration by the owners, especially in the few high season month.

The extended vineyard covering the entire hillside below, provides mostly, next to some souvenirs sales and space rentals, for the fact of the house to function as a self-sufficient enterprise. The income is much needed for maintainance, repairs and reconstructions.

The official website presenting information about the Mělník chatteau is surely helpfull, however more energetic and cooperative approach to advertising itself and the region could help everyone.

Tourism development is supported by rather satisfactory accomodation and food services, as well as easy access from anywhere, as both large bus and railway stations.

Cooperation with travel agencies happens on very high level. Due to competition in attracting potential visitors, the cooperation with other castles and chatteaus is rather poor. So is the relation with City Council of the town of Mělník mainly because of plain rivalry.

The historical building, enterprise and monument in one object surely enriches in many ways the entire tourism industry and appears rather unique spot partly also because of the original way it is presently being manager.